

UNIVERZITA KARLOVA

Pedagogická fakulta

Katedra primární pedagogiky

**KOMPARACE SOUČASNÉ ČESKÉ
A ŠPANĚLSKÉ MATEŘSKÉ ŠKOLY**

**COMPARISON OF CONTEMPORARY CZECH
AND SPANISH KINDERGARTEN**

Bakalářská práce

Mariana Ďord'ovičová

Vedoucí bakalářské práce: doc. PhDr. Jana Uhlířová, Csc.

Studijní program: Specializace v pedagogice

Studijní obor: Učitelství pro mateřské školy

2017

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma Komparace současné české a španělské mateřské školy vypracovala pod vedením vedoucího bakalářské práce samostatně za použití v práci uvedených pramenů a literatury. Dále prohlašuji, že tato práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze dne 15. 4. 2017

Podpis autora

Poděkování

Chtěla bych poděkovat doc. PhDr. Janě Uhlířové CSc. za vedení této práce, za podnětné připomínky a čas, který mi věnovala. Dále bych chtěla poděkovat svému manželovi za podporu jak morální, tak technickou. Tuto práci by nebylo možné uskutečnit bez pomoci mého lektora Enrique Santiaga Viñas Duqueho, který mi ochotně pomohl při hledání respondentů v rámci španělských mateřských škol.

Anotace:

Tato bakalářská práce se zabývá komparací současné české a španělské mateřské školy (MŠ), jak z hlediska zakotvení systému, tak z hlediska cílů, kurikula a dalších specifík. Práce má dvě části: teoretickou a praktickou. Teoretická část vysvětluje metodiku práce a popisuje legislativu předškolního vzdělávání v České republice a ve Španělském království. Dále se zaměřuje na stupně vzdělávacích systémů, struktury dne v MŠ, pedagogické pracovníky apod. Praktická část obsahuje přímou komparaci kurikul a specifík české a španělské MŠ, které byly zjištěny na základě vyhodnocení odpovědí respondentů pracujících ve španělských MŠ. Na základě této komparace byl sledován také rozdíl v pojetí dítěte. Práce rovněž obsahuje překlad kurikulárního dokumentu, podle kterého si každé autonomní společenství Španělska vytváří vlastní specifické kurikulum.

Klíčová slova:

komparace, kurikulum, systém předškolní výchovy ve Španělsku, mateřská škola, pojetí dítěte

Annotation:

This bachelor thesis deals with the comparison of contemporary Czech and Spanish kindergarten, specifically their educational aims, curricula, and other particularities. Thesis consists of two parts: theoretical and practical. The theoretical part explains methods used in the thesis and describes legislative of preschool education in Czech Republic and in the Kingdom of Spain. Furthermore, it is focused on the levels of education systems, the schedules of the day and the teaching stuff in kindergartens. Practical part contains direct comparison of curricular documents and particularities of Czech and Spanish kindergartens, which were found based on the questionnaire responses of Spanish kindergarten teachers. Finally, according to this comparison, the differences in the conception of a child are also presented. The thesis includes translation of the curricular document, according to which each autonomous community of Spain creates its own specific curriculum.

Keywords:

comparison, curriculum, preschool system in Spain, kindergarten, conception of a child

Obsah

Úvod.....	1
1 Cíl práce	2
I. TEORETICKÁ ČÁST	3
2 Metody srovnávací pedagogiky.....	3
3 Legislativa	5
3.1 Legislativa v České republice, týkající se předškolní výchovy	5
3.2 Legislativa ve Španělsku týkající se předškolní výchovy	7
4 Mateřská škola v České republice	25
4.1 Stupně vzdělávacího systému	25
4.2 Kurikulum.....	26
4.3 Pedagogičtí pracovníci.....	30
5 Mateřská škola ve Španělsku	31
5.1 Stupně vzdělávacího systému	31
5.2 Kurikulum.....	33
5.3 Pedagogičtí pracovníci.....	35
II. PRAKTICKÁ ČÁST	36
6 Komparace vzdělávací oblasti „Dítě a jeho tělo“	36
6.1 Dílčí vzdělávací cíle.....	36
6.2 Vzdělávací nabídka.....	39
7 Hlavní odlišnosti ve španělském kurikulu	42
8 Dotazníky	44
8.1 Respondent A.....	44
8.2 Respondent B.....	48

8.3	Srovnání dotazníků vztahujících se na MŠ ve Španělsku.....	54
8.4	Srovnání české a španělské MŠ na základě vyplněných dotazníků....	54
Závěr.....		58
9	Literatura.....	60
9.1	Tištěné zdroje.....	60
9.2	Elektronické zdroje	61
10	Seznam příloh	63
	Příloha 1 - Dotazník v českém jazyce	64
	Příloha 2 - Dotazník ve španělském jazyce.....	65
	Příloha 3 - Respondent A ve španělském originále.....	66
	Příloha 4 - Respondent B ve španělském originále.....	70
	Příloha 5 - Dotazník předvýzkumu v českém překladu	75
	Příloha 6 - Mezinárodní certifikát ze španělského jazyka.....	79

Úvod

Kultura každého národa ukazuje jiný pohled na stejné lidské tvůrčí oblasti společnosti, jako je umění, literatura, jazyk, náboženství a vzdělávání. (Nicméně,) kulturní odlišnosti je však těžké porovnat z hlediska jejich správnosti, proto je užitečnější snažit se pochopit jiný pohled na věc a poučit se z něho. To je také hlavním cílem této bakalářské práce.

Rozhodla jsem se prozkoumat koncept předškolního vzdělávání ve Španělsku a následně ho porovnat s českým systémem. Hlavním důvodem tohoto výběru bylo to, že španělská kultura a historie je mi blízká od doby studia na španělském gymnáziu a také proto, že porovnáním španělského a českého systému předškolního vzdělávání se ještě nikdo předtím nezabýval. Proto věřím, že tato práce může být obohacujícím materiálem v této oblasti vzdělávání na Pedagogické fakultě Univerzity Karlovy. Je důležité zmínit, že podklady ve španělském jazyce (např. Královské nařízení o předškolním vzdělávání) jsem přeložila do češtiny bez kvalifikované pomoci, proto tento materiál neprezentuji jako oficiální překlad. Zároveň se zde vyskytují jisté komplikace v terminologii, jelikož pro některé španělské výrazy nenacházíme český ekvivalent – z toho důvodu uvádím některé španělské termíny v závorce.

Práce je rozdělena na část teoretickou a praktickou. V teoretické části se zabývám metodikou práce a popisuji legislativu předškolního vzdělávání v České republice a ve Španělském království. V praktické části pak uvádím přímou komparaci kurikul a definuji jednotlivé odlišnosti české a španělské MŠ na základě vyhodnocení odpovědí respondentů pracujících ve vybraných španělských MŠ.

1 Cíl práce

Cílem této bakalářské práce je komparace české a španělské mateřské školy jak z hlediska zakotvení systému, tak z hlediska cílů, kurikula a dalších specifik. Za tímto účelem byly formulovány tyto výzkumné úkoly:

- nalézt hlavní rozdíly v pojetí dítěte a přístupu k němu v české a španělské předškolní výchově;
- nalézt hlavní rozdíly v pojetí vzdělávacích cílů daných zemí;
- nalézt hlavní rozdíly v kurikulárních dokumentech daných zemí.

Na základě těchto úkolů byly stanoveny následující hypotézy:

- Hypotéza č.1 - Předpokládám, že struktura španělské a české předškolní výchovy je značně odlišná.
- Hypotéza č.2 - Předpokládám, že cíle a kurikulum na obecné rovině odlišují.
- Hypotéza č.3 - Předpokládám, že kritéria pro hodnocení dítěte na konci absolvování předškolní výchovy jsou v daných zemích odlišná.

I. TEORETICKÁ ČÁST

2 Metody srovnávací pedagogiky

„Srovnávací (komparativní) pedagogika označuje jednak teorie, jednak výzkumné aktivity, které se zabývají zkoumáním charakteristik a fungováním vzdělávacích systémů různých zemí, jejich popisem, srovnáváním a hodnocením.“ (Průcha, 2006, s. 19)

2.1 Případová studie

Případová studie (anglicky *case study*) je kvalitativní analýzou konkrétních případů v empirickém výzkumu, která se běžně užívá v disciplínách jako je psychologie, sociologie, politologie, antropologie atd. V pedagogickém výzkumu se zabývá jedním nebo několika subjekty nebo jevy edukační reality, kterou může představovat jednotlivec, rodina, skupina pracovní, zájmová nebo etnická, jednotlivé školy, třídy, instituce apod. Případ, který se zkoumá, je popsán a detailně vysvětlován a vede k hlubšímu poznání případu. Výsledky však mají někdy omezenou zobecnitelnost. Tato metoda bývá někdy také nazývána „kazuistická“ (z lat. *casus* případ, příběh, událost; Průcha, 1995, s. 63). Kasuistiky nevznikly původně jako výzkumné nástroje, nýbrž jako různé podklady pro další zkoumání. V rámci studií dětí se například mohou shromažďovat informace z rozhovorů s rodiči, učiteli, s dětmi samotnými nebo lze zakomponovat i výsledky psychologického a lékařského vyšetření (Kuric a kol. 1986).

2.2 Dotazník

Dotazník je výzkumný a diagnostický prostředek ke shromažďování informací prostřednictvím dotazování osob. (Průcha, Walterová, Mareš, 2003, s 143).

Podstatou je soubor otázek nebo výroků týkajících se daného tématu, který je předkládaný v písemné formě. Objektivnost získaných výsledků závisí významně na formulaci otázek, výběru respondentů a způsobu zadávání dotazníku. Využití dotazníku pro výzkum a praxi je velmi široké. Někdy může dojít ke zkresleným interpretacím v důsledku nevhodné či nepřesné formulace otázek. Otázky (nebo též položky) mohou být uzavřené, polouzavřené a otevřené.

V této práci byla dotazníková forma použita ke zjištění informací ohledně fungování španělských MŠ.

2.3 Analýza dokumentů

Jednou z hlavních výzkumných metod použitých v této práci byla obsahová analýza dokumentů. Jedná se o výzkumnou metodu zaměřenou na identifikaci, pozorování a vyhodnocování obsahových prvků textu, ale také neverbálních komunikátů. (Průcha, Walterová, Mareš, 2003, s. 143). Dokument může být chápán jako objekt nebo předmět, který je vytvořený pro přenos a zachování informace. (Janoušek, 1986, s. 118). Ty se uchovávají různými způsoby: od ručně psaného dokumentu, přes tištěný, namluvený, nahraný či uchovaný na různých přenosných zařízeních. Je jen jediné kritérium pro dělení dokumentu, a to podle toho, jedná-li se o dokument primární nebo sekundární. Rozdíl je v tom, že primární dokumenty jsou dokumenty „z první ruky“ a sekundární jsou ty, které vznikly zpracováním těch primárních. Tento fakt je důležité odlišovat. Vlastní analýza dokumentů se opírá především o správné porozumění, které souvisí s výzkumnými otázkami, týkajícími se autorství, doby vzniku, věcným obsahem, širšími souvislostmi, věrohodností apod. (Surynek, Komárková, Kašparová, 2001, s. 130).

V této práci bylo využito především zkoumání obsahu a forem přímo vyjádřených (oficiální státní dokumenty, kurikulum), a nikoli významů explicitně nevyjádřených. Obsahová analýza vycházela především z deskriptivního přístupu.

3 Legislativa

3.1 Legislativa v České republice, týkající se předškolní výchovy

Sít Eurydice se primárně zaměřuje na vzdělávání v Evropě, které je strukturované ve všech úrovních. Eurydice síť také podporuje a usnadňuje evropskou spolupráci v oblasti celoživotního vzdělávání tím, že poskytuje informace o vzdělávacích systémech ve 38 zemích a vytváří studie o společných otázkách evropských vzdělávacích systémů.

Eurydice popisuje hlavní rysy vzdělávacího systému následovně:

V České republice jsou školy spravovány v rámci veřejné správy. Pravomoci jsou rozděleny mezi ústřední řídicí orgány, kraje a obce. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy řídí výkon státní správy ve školství a odpovídá za stav, koncepci a rozvoj vzdělávací soustavy; rozděluje finanční prostředky ze státního rozpočtu, stanovuje kvalifikační předpoklady a pracovní podmínky učitelů, určuje rámcový obsah předškolního až středního vzdělávání a na terciární úrovni schvaluje vzdělávací nebo studijní programy škol.

Nejdůležitějším právním dokumentem v českém školství je tzv. Školský zákon, tj. **Zákon 561/2004 Sb.** ze dne 24. září 2004 o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání, v aktuálním znění účinném od 1. 1. 2017 do 31. 8. 2017. Tento rozsáhlý dokument definuje například zásady a cíle vzdělávání, povinnou školní docházku, organizace škol atd. V úvodu zákon vymezuje svoji funkci následovně: „*Tento zákon upravuje předškolní, základní, střední, vyšší odborné a některé jiné vzdělávání ve školách a školských zařízeních, stanoví podmínky, za nichž se vzdělávání a výchova (dále jen "vzdělávání") uskutečňuje, vymezuje práva a povinnosti fyzických a právnických osob při vzdělávání a stanoví působnost orgánů vykonávajících státní správu a samosprávu ve školství.*”

Dalším důležitým právním dokumentem je **Zákon č. 563/2004 Sb.** ze dne 24. září 2004 o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů. Jeho definice v úvodu zní: „*Tento zákon se vztahuje na pedagogické pracovníky škol a školských zařízení, které jsou zapsány do rejstříku škol a školských zařízení, a na pedagogické pracovníky v zařízeních sociálních služeb.*“

3.1.1. Péče o děti předškolního věku v České republice

Institucionální zabezpečení služeb pro malé děti je v současnosti hlavním pilířem, důležitým pro to, aby rodiny s malými dětmi dokázaly skloubit rodinný a pracovní život. Do sítě předškolních zařízení patří nejen mateřská škola, ale i alternativní formy denní péče o děti. Možnosti využití služeb mateřských škol a dalších zařízení sehrávají důležitou roli při nástupu žen ale i mužů do zaměstnání po rodičovské dovolené. Předškolní zařízení navazující na výchovu dětí v rodině zajišťuje různorodou péči o děti většinou ve věku od tří do šesti let. Zřizovatelem mateřské školy je zpravidla obec nebo kraj, soukromý zřizovatel nebo církev.

Veřejné MŠ jsou ty, jejichž zřizovatelem je kraj, obec, dobrovolný svazek obcí nebo Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (MŠMT). Veřejné MŠ jsou zapsané v rejstříku škol. Zřizovatelem **soukromé MŠ** může být akciová společnost, společnost s ručením omezením, družstvo, nadace, nadační fond, spolek, právnická nebo fyzická osoba. Soukromé MŠ mohou ale i nemusí být zapsané v rejstříku škol. **Církevní MŠ** jsou ty, jejichž zřizovatelem je církev anebo církevní společenství.

Mezi alternativní formy denní péče o děti již od jednoho roku zařazujeme **dětskou skupinu** – její konkrétní definici nalezneme v zákoně č. 247/2014 Sb. Zákon o poskytování služby péče o dítě v dětské skupině a o změně souvisejících zákonů. Tento zákon upravuje podmínky, za nichž je poskytována služba péče o dítě v dětské skupině a podmínky pro získání oprávnění k poskytování služby péče o dítě v dětské skupině. Pro účely tohoto zákona tím rozumíme činnost provozovanou poskytovatelem služby péče o dítě v dětské skupině, spočívající v

pravidelné péči o dítě od jednoho roku věku do zahájení povinné školní docházky a umožňující docházku v rozsahu nejméně 6 hodin denně, která je poskytována mimo domácnost dítěte, uskutečňuje se v kolektivu dětí a je zaměřena na zajištění potřeb dítěte, na výchovu, rozvoj schopností, kulturních a hygienických návyků dítěte.

Další možností může být forma **hlídací služby**, která je definována pomocí Zákona č. 455/1991 Sb. o živnostenském podnikání ve znění pozdějších předpisů. Jedná se o živnost realizovanou formou „péče o děti ve věku do tří let v denním režimu.“ V rámci živnostenského zákona vznikají například dětské koutky, hlídací centra, mateřská centra apod.

3.2 Legislativa ve Španělsku týkající se předškolní výchovy

Mezi hlavní legislativní dokumenty ve Španělsku týkající se předškolní výchovy patří **Právní organický zákon 2/2006 ze 3. května o vzdělávání** (*Ley Orgánica 2/2006, de 3 de mayo, de Educación*). Tento zákon reguluje vzdělávání ve Španělsku v různých věkových úrovních. Ve své preambule uvádí, že cílem tohoto zákona je:

- přizpůsobit legální regulaci vzdělávání současné situaci v souladu se zásadami vzdělávací kvality pro každého žáka,
- spravedlnost, která garantuje stejné možnosti a efektivitu hodnot, která podporuje svobodu, odpovědnost, toleranci, rovnoprávnost, respekt a spravedlnost.

Dalším důležitým dokumentem je **Královské nařízení 1630/2006 z 29. prosince** (KN), kterým se ustanovují minimální požadavky na vzdělávání druhého cyklu předškolního vzdělávání (*Real Decreto 1630/2006, de 29 de diciembre por el que se establecen las enseñanzas mínimas del segundo ciclo de Educación Infantil*). KN obsahuje články, které se soustřeďují mimo jiné na cíle, obsahy, hodnocení, základní požadavky na vzdělávání, důraz na rozdílnost (ekvivalent

české inkluze) a náboženskou svobodu v souladu se zákonem apod. Ve své příloze obsahuje rozpracované vzdělávací oblasti, vzdělávací obsahy a kritéria hodnocení. Podle odpovědí respondentů (viz kapitola 8) tato příloha slouží také jako hlavní národní kurikulum, kterým se řídí každé ze 17 autonomních společenství Španělska, a podle kterého si pak jednotlivá autonomní společenství vypracovávají své kurikulum (viz kapitola 5.2). Zákon spolu s přílohou je uveden v českém překladu v kapitole 3.2.2.

Třetím legislativním dokumentem je **Právní organický zákon 8/2013 z 9. prosince pro zlepšení kvality vzdělávání** (*Ley Orgánica 8/2013, de 9 de diciembre, para la mejora de la calidad educativa*). Mezi hlavní cíle tohoto zákona patří mj. zlepšení vzdělávacích výsledků v souladu s mezinárodními kritérii a garance toho, že všichni žáci dosáhnou přiměřených vzdělávacích výsledků.

3.2.1 Péče o děti předškolního věku ve Španělsku

Právní organický zákon 2/2006 ze 3. května o vzdělávání v části „Vzdělávací zařízení“ uvádí rozdělení institucionální péče o děti. Klasifikace vzdělávacích zařízení poskytujících péči o děti předškolního věku je následující:

1. Veřejné zařízení, jehož majitelem je veřejná správa a které je dotované vládou a místní správou. Veřejná zařízení, která poskytují předškolní vzdělávání, se nazývají mateřské školy (*Escuelas Infantiles*). Zařízení, která poskytují předškolní vzdělávání a zároveň primární vzdělávání, se nazývají Školy předškolního a primárního vzdělávání (*Colegios de Educación Infantil y Primaria*). Tato zařízení jsou bezplatná, nicméně škola může vyžadovat určité příspěvky, například na fond materiálů, které děti využívají. Denní program ve veřejných zařízeních je obvykle kratší než v těch soukromých. Většina rodičů pro děti vyžaduje i různé mimoškolní aktivity mj. i proto, aby o dítě bylo postaráno po delší dobu.

2. Soukromé zařízení, jehož majitelem je fyzická nebo právnická osoba soukromého charakteru. Dané zařízení je uvedené pod registrem příslušné školní

správy. Soukromé zařízení může mít libovolný název, kromě takového, který odpovídá názvu veřejné školy. Majitel má právo stanovit vlastní charakter soukromého zařízení, ale musí respektovat práva učitelů, rodičů a žáků, která jsou uvedena v ústavě a v zákonech. V mezích stanovených zákonem mají naprostou volnost řízení. Financování je závislé výhradně na příspěvcích rodin žáků.

3. Dotované soukromé zařízení je soukromé studium, jehož financování pochází z příspěvků nebo grantů a také z příspěvků rodin. Tato zařízení nejsou bezplatná, ale část nákladů je financovaná vládou. Charakteristickým znakem takových zařízení je nošení uniformy. Rodiče platí jen školní stravu a dopravu. Do této skupiny patří rovněž církevní zařízení.

3.2.2 Královské nařízení 1630/2006 – český překlad

Článek 1. Obecné zásady

1. Předškolní vzdělávání představuje vzdělávací etapu s rozvojem vlastní identity, která slouží dětem od narození do věku šesti let.
2. Tato etapa je rozdělena do dvou cyklů. První cyklus zahrnuje první tři roky a druhý zahrnuje věk od tří do šesti let.
3. Předškolní vzdělávání je dobrovolné. Druhý cyklus této vzdělávací fáze je bezplatný.

Článek 2. Účely

1. Účelem předškolního vzdělávání je přispět k fyzickému, emocionálnímu, sociálnímu a duševnímu vývoji dětí.
2. V obou cyklech předškolního vzdělávání se věnuje pozornost postupnému emocionálnímu a pohybovému rozvoji, rozvoji zvyku tělesné kontroly, komunikačního a jazykového projevu, rozvoji základních pravidel soužití a společenských vztahů a objevování fyzikálních a sociálních charakteristik prostředí. Napomáhá se také tomu, aby děti dosáhly pozitivního a vyváženého obrazu sebe sama a získaly osobní samostatnost.

Článek 3. Cíle

Předškolní vzdělávání utváří v dětech dovednosti, které jim umožní:

- a) Znat své vlastní tělo, své možnosti a naučit se respektovat rozdíly.
- b) Pozorovat a zkoumat rodinné, přírodní a sociální prostředí.
- c) Získat samostatnost v běžných činnostech.
- d) Rozvíjet emocionální dovednosti.
- e) Navazovat vztahy s ostatními, postupně si osvojit základní pravidla soužití a společenských vztahů a také praktikovat klidné řešení konfliktů.
- f) Rozvíjet komunikační schopnosti v různých jazycích a formách vyjádření.
- g) Zahájit dovednosti logicko-matematické, čtenářské, pohybové a dovednosti v gestu a rytmu.

Článek 4. Oblasti

1. Vzdělávací obsahy předškolního vzdělávání se konají v prostředí odpovídajícímu vývoji dítěte a přistupují prostřednictvím aktivit, které mají pro děti smysl.
2. Pracovní metody v obou cyklech se zakládají na zkušenostech, činnostech, a hrách a tyto metody se poté aplikují v atmosféře pohody a důvěry, aby se posilnila jejich sebeúcta a začlenění do společnosti.

Článek 5. Vzdělávací obsah a kurikulum

1. Vzdělávací správa (*Las administraciones educativas*) určují vzdělávací obsah prvního cyklu předškolního vzdělávání v souladu s ustanoveními v předchozích článcích.
2. Vzdělávací správa stanovuje kurikulum pro druhý cyklus předškolního vzdělávání, jehož součástí jsou minimální požadavky ustanovené v tomto královském nařízení.
3. Vzdělávací správě přísluší podporovat první přístup k výuce cizích jazyků ve druhém cyklu předškolního vzdělávání, zejména v posledním roce. Rovněž podporují první přiblížení ke čtení a psaní, rané zkušenosti v základních číselných

dovednostech, v informačních a komunikačních technologiích a ve vizuálním a hudebním vyjádření.

4. Vzdělávací zařízení mají za úkol rozvíjet vzdělávací obsahy prvního cyklu předškolního vzdělávání a kurikula druhého cyklu zavedená vzdělávacími orgány.

Článek 6. Minimální požadavky druhého cyklu předškolního vzdělávání

1. Oblasti druhého cyklu předškolního vzdělávání jsou následující:

Sebepoznání a osobní autonomie.

Poznávání prostředí.

Jazyky: Komunikace a reprezentace.

Tyto oblasti by měly být považovány za oblasti které jsou řízené.

2. V příloze tohoto Královského nařízení se ustanovují cíle, obsahy a kritéria hodnocení různých oblastí druhého cyklu předškolního vzdělávání.

Článek 7. Hodnocení

1. Ve druhém cyklu předškolního vzdělávání je hodnocení globální, kontinuální a formativní. Přímé a systematické pozorování je hlavní technikou hodnotícího procesu.

2. Hodnocení v tomto cyklu by mělo sloužit k identifikaci získaného vzdělávání, tempa a charakteristiky vývoje každého dítěte. Pro tyto účely je doporučeno použití hodnotících kritérií pro každou oblast.

3. Učitelé, kteří vyučují druhý cyklus předškolního vzdělávání, budou kromě procesů učení hodnotit i své vlastní vzdělávací postupy.

Článek 8. Soustředěnost na rozdílnost

1. Výchovní zásah by měl zkoumat hlavně různorodost žáků, kteří si zvykají na vzdělávací postupy, potřeby, zájmy, s ohledem na významnost procesu zrání, ke kterému v tomto věku dochází.

2. Vzdělávací správa stanovuje postupy pomáhající identifikovat vlastnosti, které mohou mít dopad na školní rozvoj děvčat a chlapců. Rovněž usnadňují koordinaci odvětví zapojených do péče o tyto studenty.

3. Vzdělávací zařízení přijímají vhodná opatření pro studenty, kteří mají specifické vzdělávací potřeby a potřebují edukativní podporu.
4. Vzdělávací zařízení slouží děvčatům a chlapcům, kteří mají speciální vzdělávací potřeby, k hledání vzdělávací odpovědi, která nejlépe vyhovuje jejich vlastnostem a osobním potřebám.

Článek 9. Samostatnost vzdělávacích zařízení (VZ)

1. Vzdělávací správa podporuje organizační a pedagogickou samostatnost VZ, podporuje také práci učitelů i jejich výzkumné působení v průběhu pedagogické praxe.
2. VZ rozvíjejí a doplňují kurikulum ustanovené vzdělávacími orgány. Kurikulum se přizpůsobuje charakteristikám děvčat a chlapců a také edukativní realitě.
3. S cílem respektovat primární odpovědnost rodičů či opatrovníků v této fázi, VZ kooperují přímo s rodiči a zavádějí mechanismy, které podpoří jejich účast na vzdělávacím procesu jejich dětí.

Jedinečné doplňující ustanovení. Vyučování náboženství.

1. Vyučování náboženství je zahrnuto ve druhém cyklu předškolního vzdělávání v souladu s druhým dodatečným nařízením v právním organickém zákoně 2/2006 ze 3. května o vzdělávání.
2. Vzdělávací správa garantuje, že rodiče nebo poručníci žáků a žákyň mohou vyjádřit své přání, zda-li chtějí, aby se žáci nebo žákyně zúčastňovali nebo byli vyučováni náboženství.
3. Vzdělávací správa se stará o to, aby vzdělávání náboženství respektovalo práva všech žáků a jejich rodin, a aby nedošlo k žádné diskriminaci ve smyslu přijímání nebo odmítání tohoto vzdělávání.
4. Ustanovení kurikula vzdělávání katolického náboženství a různých náboženských vyznání se kterými Španělsko podepsalo Dohodu o spolupráci (*Acuerdos de Cooperación*) o vzdělávacím materiálu.

První závěrečné ustanovení: Základní charakter

Toto Královské nařízení má charakter základní normy ochrany kompetencí, které připisujeme v názvu 149.1.1. a 30. Španělské ústavy.

Druhé závěrečné ustanovení: Normativní rozvoj

Přísluší Ministerstvu vzdělávání a vědy ustanovovat rámec svých kompetencí, podle toho, kolik nařízení bude nezbytných na rozvoj ustanovení v tomto Královském nařízení.

Třetí závěrečné ustanovení: Vstup do platnosti

Současné královské nařízení vstoupí v platnost den po uveřejnění ve Sbírce zákonů (*Boletín Oficial del Estado*).

Příloha Královského nařízení**Oblasti v druhém cyklu předškolního vzdělávání**

Předškolní vzdělávání si klade za cíl především přispět k fyzickému, emocionálnímu, sociálnímu a intelektuálnímu vývoji dětí v úzké spolupráci s rodinami. V této fázi vzdělávání jsou položeny základy pro osobní a sociální rozvoj a jsou integrována učení, která jsou základem pozdějšího rozvoje kompetencí, které jsou považovány za základ pro všechny studenty.

V kurikulu druhého cyklu je kladen důraz na důležitost učení, které je orientované na znalosti, hodnoty a sebekontrolu. Tyto hodnoty děti získávají svojí vlastní osobností dle jejich schopností používat dostupné zdroje s určitou mírou samostatnosti v každém momentě. V tomto procesu je významným výsledkem získání zručnosti k vykonávání obvyklých činností s určitou mírou odpovědnosti, samostatnosti a iniciativy při řádném využití prostoru a materiálů při plnění různých úkolů prováděných ve třídě. Interakce s prostředím, zvyšující se kontrola motoriky, ověření svých možností a omezení, proces diferenciací od ostatních, osvojení samostatnosti s ohledem k dospělým lidem – to vše přispívá k učení být sám sebou a naučit se (dělat a) položit základy pro rozvoj samostatnosti a osobní iniciativy.

V tomto procesu získávání samostatnosti je verbální komunikace obzvláště důležitá. Právě v tomto začínajícím cyklu dochází totiž k systematickému nabývání jazyka díky rozmanitým kontextům, které rozšiřují rodinné prostředí a rozvíjí komunikační dovednosti dětí. Nemůžeme však zapomenout, že se na tom podílejí i jiné druhy komunikace jako je tělesný, umělecký (výtvarný i hudební),

audiovizuální a matematický, a které jsou dohromady nezbytné k obohacení způsobu vyjádření a přispívají k rozvoji komunikativní kompetence.

Rozvoj individuálních schopností a dovedností a jejich interakce s prostředím a s vrstevníky souběžně přispívají k vývoji myšlení, ukazují na myšlení a učení (kritické myšlení, rozhodování, řešení problémů, využívání kognitivních funkcí atd.) a pokládají základy pro pozdější učení. V tomto druhém cyklu prostředí obklopující děti expanduje a zpestřuje se, což přináší situace, ve kterých musí čelit novým zkušenostem a interakcím s prvky dosud neznámými. Realizuje se učení orientované na zakotvení společenských vztahů, které budou postupem času širší a rozdílnější, probouzejíc v nich povědomí, že existuje rozmanitost a vyvolávajíc pozitivní postoje. Tímto se učí spojit s ostatními a respektovat pravidla soužití, žít společně a přispívat k dalšímu rozvoji sociálních kompetencí.

1. Oblast: Sebepoznání a osobní samostatnost

Cíle

Ve vztahu k této oblasti bude cílem výchovného zásahu rozvoj následujících schopností:

1. Vytvořit pozitivní vnímání sebe sama prostřednictvím interakce s ostatními a prostřednictvím postupné identifikace vlastních charakteristik, možností a omezení, rozvíjení pocitů sebeúcty a osobní autonomie.
2. Poznat a reprezentovat své tělo, jeho části a některé z jeho funkcí. Objevit možnosti jednání a vyjadřování a koordinovat a kontrolovat pokaždé s větší přesností gest a pohybů.
3. Identifikovat určité pocity, emoce, potřeby nebo preference a být schopen je pojmenovat, vyjádřit, sdělit ostatním, identifikovat a respektovat je i u těch druhých.
4. Ve stále větší míře autonomně realizovat pravidelné aktivity i jednoduché úkoly k řešení problémů každodenního života. Zvyšovat pocit sebedůvěry a schopnost iniciativy. Rozvíjet strategii pro uspokojení svých základních potřeb.

5. Přizpůsobit své chování k potřebám a požadavkům jiných. Rozvíjet postoje a návyky k respektu, pomoci a spolupráci, aby se zabránilo podřízenému nebo dominantnímu chování.
6. Dělat pokroky v získávání návyků a postojů týkajících se bezpečnosti, hygieny a posilování ochrany zdraví. Ocenit a užívat si každodenních situací a emocionální pohody.

Obsahy

Blok 1. Tělo a vlastní zobrazení

Lidské tělo. Průzkum vlastního těla. Identifikace a postupné akceptování vlastních charakteristik. Tělesné schéma. Vnímání vlastních fyzických změn a vztahů s postupem času. Prostorové reference ve vztahu k samotnému tělu. Použití různých smyslů: pocity a vjemy. Základní potřeby těla. Identifikace, projevování, regulace a kontrola potřeb. Důvěra ve vlastní schopnosti k pocitu spokojenosti. Identifikace a vyjádření emocí, pocitů, zážitků, preferencí a vlastních i cizích zájmů. Ovládání vlastních citů a emocí. Přijetí a pozitivní ocenění sebe sama. Pozitivní ocenění a respekt k rozdílům, přijetí identity a charakteristik ostatních. Vyhnout se diskriminačnímu postojům.

Blok 2. Hra a pohyb

Důvěra ve vlastní možnosti jednání. Účast a osobní úsilí při hrách a tělesných cvičeních. Chut' pro hru. Kontrola držení těla: Tělo a pohyb. Progresivní ovládání napětí, rovnováhy a dýchání. Spokojenost s narůstající schopností ovládání těla. Průzkum a vyhodnocení možností a hranic, motorika a vlastní vyjádření. Iniciativa učit se novým dovednostem. Základní znalosti orientace a koordinace pohybu. Přizpůsobení držení těla vzhledem k charakteristice předmětu. Pochopení a přijetí pravidel hry.

Blok 3. Aktivita a každodenní život

Aktivity každodenního života. Iniciativa a progresivní samostatnost při jejich realizaci. Regulace vlastního chování, spokojenost s plněním úkolů a uvědomění si

vlastních schopností. Pravidla, která regulují každodenní život. Plánování činností k řešení úkolů. Přijetí vlastních možností a omezení k jejich plnění. Základní návyky organizace, vytrvalosti, pozornosti, iniciativy a úsilí. Ocenění a potěšení z dobře vykonané práce za sebe a za ostatní. Obratnost pro interakci a spolupráci a pozitivní přístup k navázání vztahů s dospělými a vrstevníky.

Blok 4. Osobní péče a zdraví

Činnosti a situace, které podporují zdraví a způsobují blahobyt pro sebe i pro jiné. Osvojení zdravých zvyků: Tělesná hygiena, jídlo a odpočinek. Vhodné využití prostorů, prvků a objektů. Žádost o pomoc a její přijetí v situacích, které to vyžadují. Ohodnocení postoje pomoci ze strany druhých. Chut' pečovat o osobní vzhled. Spolupráce při udržování čistého a uspořádaného prostředí. Přijetí pravidel chování zavedených v průběhu jídel, odpočinku a hygieny. Tělesná bolest a onemocnění. Přesné posouzení rizikových faktorů, osvojení preventivního chování a bezpečnosti v běžných situacích. Postoj klidu a spolupráce v situacích onemocnění a drobných nehodách. Identifikace a kritické hodnocení faktorů a každodenních společenských zvyklostí, které podporují nebo nepodporují zdraví.

Kritéria hodnocení

1. Dává známku progresivnímu poznávání svého tělesného schématu a rostoucí kontrole nad svým tělem, celkově a sektorově, vyjadřující důvěru ve své schopnosti a respekt ke druhým. Tímto kritériem se pozoruje rozvoj napětí, držení těla a rovnováha, respirační kontrola nebo motorická koordinace a hodnotí se použití motorických, smyslových a vyjadřovacích schopností svého těla. Musí prokázat progresivní kontrolu v různých situacích a aktivitách jako jsou hry, rutiny nebo úkoly každodenního života. Měli by být schopni rozpoznat a pojmenovat různé části těla a lokalizovat je především na svém těle a na těle ostatních. Rovněž se hodnotí, jestli identifikují smysly, určí rozdíly mezi nimi vzhledem k jejich funkci a také jestli mohou na jednoduchých příkladech vyjádřit hlavní pocity spojené s každým smyslem. Vyhodnocuje se také formování osobního obrazu, pozitivního vnímání sebe sama, schopnost využít vlastní prostředky, poznání svých možností a

omezení a sebedůvěra k učení nových věcí. Vyjadřuje se také respekt a přijetí vlastností ostatních bez jakékoli diskriminace a poukázání postoje pomoci a spolupráce.

2. Účast na hrách ukazuje motorickou obratnost a praktickou zručnost, reguluje vyjádření pocitů a emocí. Hodnotí se aktivní účast u různých typů her. Pozoruje se rozvoj pohybových prvků/jevů, které se projevují při chůzi, běhu nebo skoku. Hodnotí se také správné užívání pravidel, projev a progresivní regulace pocitů a emocí, které působí vlastní dynamiku her. Rovněž se sleduje, zda-li se ukáže postoj spolupráce a vzájemné pomoci při různých hrách a do jaké míry dojde k zabránění přijetí postoje podřízenosti či dominance a to zejména mezi dětmi.

3. Provádí samostatně a iniciativně běžné činnosti k uspokojení základních potřeb, postupně upevňuje návyky osobní péče, hygieny, zdraví a pohody. Snaží se hodnotit získanou obratnost při vykonávání obvyklých činností souvisejících s hygienou, výživou, odpočinkem a dalšími úkoly každodenního života. Odhaduje stupeň autonomie a iniciativy k provádění těchto činností používajíc vhodné prostory a náležité materiály. Oceňuje se chuť k účasti na aktivitách, které podporují osobní upravený vzhled, čisté a esteticky příjemné prostředí a spolupráce při vytváření ovzduší vyvolávajícího klid.

2. Oblast – Znalosti o prostředí

Cíle

Ve vztahu k této oblasti bude mít vzdělávací zásah dopad na rozvoj následujících schopností:

1. Aktivně pozorovat a zkoumat své prostředí, ukazujíc zájem o vědomosti a poznávání.
2. Navázat vztahy s ostatními, způsobem čím dál více vyváženým a uspokojivým, postupně přijímajíc za své normy společenského chování a přizpůsobujíc se společenským normám.

3. Znat různé sociální skupiny vzhledem ke svým zkušenostem, jejich kulturní tvorbu, hodnoty a způsob života, čímž se vytváří postoj důvěry, respektu a uznání.
4. Zahájit matematické dovednosti. Zacházet prakticky s prvky a soubory. Dokázat přidružit vlastnosti a kvality. Vytvořit vztahy mezi seskupením, tříděním, pořadím a kvantifikací.
5. Poznat a vyhodnotit základní složky přírodního prostředí a některé z jejich vztahů, změn a proměn. Rozvíjet postoje péče, respektu a odpovědnosti.

Obsahy

Blok 1. Fyzické prostředí: prvky, vztahy a měření

Objekty a materiály přítomné v prostředí, funkce a každodenní použití. Zájem o průzkum a postoj respektu a péče k vlastním předmětům, vzdáleným nebo cizím. Vnímání vlastností objektů a materiálů. Zájem o klasifikaci prvků a prozkoumání jejich vlastností a stupňů. Použití v kontextu prvních řadových čísel. Přiblížení ke kvantifikaci souborů. Použití počítání jako prostředek k hodnocení a použití základních číslovek spojených s množstvím. Přiblížení číselné řady a její ústní použití pro počítání. Pozorování a povědomí o funkčnosti čísel v každodenním životě. Zkoumání a rozpoznávání situací, kde je nutné měřit. Zájem a zvědavost o měřicí přístroje. Intuitivní odhad a měření času. Časové umístění aktivit každodenního života. Samotná situace a situace objektů v prostoru. Vztahující se pozice. Realizace nasměrovaného přesunu. Identifikace plochých a trojrozměrných tvarů ve složkách životního prostředí. Zkoumání některých základních geometrických těles.

Blok 2. Přiblížení k přírodě

Identifikace živých bytostí a neživé hmoty jako je slunce, zvířata, rostliny, kameny, mraky nebo řeky. Hodnocení jejich důležitosti pro život. Pozorování určitých vlastností, chování, funkcí a změn v živých organizmech. Přiblížení životního cyklu – od narození až do smrti. Zvědavost, respekt a péče o prvky přírodního prostředí, zejména živočichů a rostlin. Zájem a chuť o vztahy, odmítajíc negativní jednání. Pozorování jevů přírodního prostředí (děšť, vítr, den, noc). Formulace domněnek

o jejich příčinách a následcích. Užívání si aktivit při kontaktu s přírodou. Zhodnocení její důležitosti pro zdraví a blahobyt.

Blok 3. Kultura a život ve společnosti

Rodina a škola jako první sociální skupiny s určitou příslušností. Povědomí o potřebě své existence a fungování skrze prezentaci rolí, které naplňují v každodenním životě. Hodnocení citových vztahů, na které navazují. Pozorování potřeb, zaměstnání a služeb v životě komunity. Postupné začlenění vhodných vzorů chování, ochota sdílet se a řešit každodenní konflikty prostřednictvím dialogu postupně autonomním způsobem, a to zejména s ohledem na rovnováhu vztahů mezi chlapci a dívkami. Poznání některých znaků kulturní identity životního prostředí a zájmu o účast na společenských a kulturních aktivitách. Identifikace některých změn životního stylu a návyků ve vztahu k postupujícímu času. Zájem a připravenost navázat uctivé, citové a upřímné vzájemné vztahy s dětmi z jiných kultur.

Kritéria hodnocení

1. Odlišit objekty a prvky v okolí a působit na ně. Seskupit, roztřídit a uspořádat jednotlivé prvky a soubory podle zřetelné podoby a rozdílů, odlišit a porovnat některé velikosti a vyjádřit číselně soubory pomocí číselné řady. Tímto kritériem se hodnotí schopnost identifikace předmětů a přítomných materiálů ve svém prostředí, zájem o jejich zkoumání skrze činnosti a vytvoření vztahů mezi jejich charakteristikami či atributy (tvar, barva, velikost, hmotnost...), fyzikálním chováním (padat, točit se, klouzat se, odrazit se...). Také se sleduje způsob, jakým kluci a holky rozvíjejí určitou zručnost v logické matematice jako důsledek zavedení kvalitativních a kvantitativních vztahů mezi prvky a soubory. Pozoruje se rovněž rozvoj kapacity při řešení jednoduchých matematických problémů každodenního života. Oceňuje se zájem o výzkum numerických vztahů s materiály a rozpoznání relativní velikosti základních čísel (například číslo pět reprezentuje pět věcí bez ohledu na prostor, který zabírají, na jejich velikost, tvar nebo jiné charakteristiky), stejně jako pochopení čísel základních i řadových, znalost jejich

použití a schopnost aplikovat je ve vlastních situacích každodenního života. Má se na paměti ovládání základních prostorových pojmů (nahore, dole, uvnitř, venku, blízko, daleko...), časových (před, po, dopoledne, odpoledne...) a měřících (váží více, je delší, je plnější).

2. Vyjadřuje zájem o přírodní svět, identifikuje nebo pojmenovává některé z jeho složek, vytváří jednoduché vztahy vzájemné závislosti, vyjádří postoj péče a respektu k přírodě a podílí se na činnostech vedoucích k zachování přírody. Tímto kritériem se vyhodnocuje zájem, znalosti a úroveň vnímavosti o živé i neživé prvky přírody; zkoumání některých všeobecných funkcí, přiblížení se pojmům životního cyklu a zjištění změn, které přináší. Hodnotí se také, zda jsou schopni navázat nějaké vztahy mezi fyzickým a sociálním prostředím, poznávat přírodní změny, které mají vliv na každodenní život lidí (změny ročních období, teplot...) a změny v krajině způsobené lidským zásahem. Vyjadřuje postoj péče a respektu k přírodě a zúčastňuje se aktivit směřujících k jejímu zachování. Oceňuje se projevený zájem o znalost prostředí, pozorování i dohady o příčinách a následcích.

3. Identifikuje a zná nejvýznamnější sociální skupiny ve svém prostředí, některé funkce její organizace a hlavní komunitní služby, které nabízí. Uvádí příklady jejich charakteristik a kulturních projevů a oceňuje její důležitost. Tímto kritériem se hodnotí znalost nejbližších sociálních skupin (rodina, škola...), komunitních služeb, které jsou poskytovány (obchod, zdravotní péče nebo dopravní prostředky) a role ve společnosti. Povědomí o sociální potřebě, například normy pro soužití. Pozoruje se jejich začlenění a citové spojení k nejbližším skupinám a akomodaci jejich chování k principům, hodnotám i normám. Pozornost je věnována schopnosti, kterou děti věnují analýze konfliktních situací a vzniklým kompetencím pro adekvátní jednání a jejich řešení. Hodnotí se také pochopení některých znaků nebo prvků, které identifikují jiné přítomné kultury v prostředí. Jestli navazují vztahy přízně, respektu a velkorysosti se všemi svými spolužáky.

3. Oblast – Jazyk: komunikace, znázornění

Cíle

Edukativní zásah má za cíl vývoj následujících schopností:

1. Používat jazyk jako instrument ke komunikaci, reprezentaci, vzdělávání, vyjádření myšlenek a pocitů. Ocenit ústní projev jako prostředek ve vztazích s ostatními lidmi a v soužití.
2. Vyjádřit emoce, pocity, touhy a myšlenky prostřednictvím ústního vyjadřování a prostřednictvím jiných jazyků, které nejlépe vyhovují záměrům a situacím.
3. Pochopit záměry a vyjádření jiných dětí a dospělých. Přijmout pozitivní postoj jak k jazyku vlastnímu, tak i cizímu.
4. Pochopit, zopakovat a znovu utvořit některé literární texty zobrazením postojů hodnot, potěšením a zájmem vůči nim.
5. Začít používat čtení a psaní a uvědomit si jejich použití v komunikaci, informacích a zábavě.
6. Přiblížit se poznání uměleckých děl vyjádřených v různých jazycích a provádět činnosti reprezentace uměleckého projevu použitím různých technik.
7. Začít s ústním projevem cizího jazyka při komunikaci ve školních aktivitách a ukázat zájem o účast v těchto komunikačních výměnách.

Obsahy

Blok 1. Verbální jazyk

Poslouchat, mluvit a konverzovat:

Používání a hodnocení ústního projevu k navození a vyprávění dějů, ke zkoumání poznání potřebného k vyjádření a komunikování myšlenek a pocitů, a taktéž jako pomoc k regulování vlastního chování a chování druhých. Progresivní použití slovní zásoby se zvyšující se přesností a v souladu s věkem, vhodné uspořádání vět, správná intonace a jasná výslovnost. Účast a aktivní naslouchání v každodenních situacích komunikace. Zakotvení ve svých vyjádřeních ke konvenčnímu formátu, tak jako přiblížení k interpretaci zpráv, textů a ústního povídání skrze audiovizuální prostředky. Vhodné použití pravidel, které spojují jazykovou výměnu, respektující pořadí slov a poslouchajíc s pozorností a respektem. Zájem o účast v ústní interakci

v cizím jazyce, v rutině a běžných komunikačních situacích. Porozumění celkové myšlenky ve čtených textech v cizím jazyce, v běžných situacích ve třídě a při řeči o známých a předvídatelných tématech. Pozitivní postoj k cizím jazykům.

Přiblížení k psanému jazyku:

Přiblížení k psanému jazyku jako prostředek komunikace, informací a potěšení. Zájem o zkoumání některých jeho prvků. Rozlišování mezi písemnou formou a jinými formami grafického vyjadřování. Identifikace slov a psaných vět, které jsou významné a běžné. Vnímání rozdílů a podobností mezi nimi. Začátek poznání psacího kódu, skrze tato slova a věty. Postupné a samostatné použití různých forem psaného jazyka jako jsou knihy, časopisy, noviny, plakáty, etikety. Postupné použití informací. Zájem a pozornost při poslechu příběhů, vysvětlení, instrukce nebo popisy čtené jinými osobami. Zahájení používání psaní k dosažení skutečných cílů. Zájem a ochota použít některé z norem systémů psaného jazyka jako je lineárnost, orientace a organizace prostoru a chuť ke tvoření zpráv, postupně preciznějšími a čitelnými tahy pera.

Přístup k literatuře:

Poslech a porozumění pohádek, povídek, legend, básní, říkanek a hádanek jak tradičních, tak současných, sloužících i jako zdroj radosti a učení. Recitace některých textů, které mají charakter poetický nebo s kulturní tradicí. Potěšení z dojmů, které vyvolává rytmus, rým a krása slov. Kreativní účast na jazykových hrách jak pro zabavení se, tak i pro učení. Dramatizace literárních textů, potěšení a zájem o vyjádření se pomocí mimojazykových prostředků. Zájem o sdílení pocitů a emocí vyvolaných literární produkcí. Používání knihovny s respektem a péčí, ocenění knihovny jako informativního zdroje zábavy a potěšení.

Blok 2. Audiovizuální jazyk a informační a komunikační technologie

Zahájení využívání technologických nástrojů jako jsou počítače, kamery nebo audio a video přehrávače jako komunikačních prvků. Přístup k audiovizuální produkci jako jsou filmy, karikatury či videohry. Kritické hodnocení jeho obsahu

a jeho estetiky. Rozlišování mezi realitou a audiovizuálním znázorněním. Povědomí o potřebě občasného používání audiovizuálních médií a informačních a komunikačních technologií.

Blok 3. Umělecký jazyk

Experimentování a objevování prvků, které utvářejí výtvarný jazyk (čára, tvar, barva, textura, prostor). Vyjádření a komunikace faktů, pocitů a emocí, zážitků nebo fantazií skrze kreslení a uměleckou produkci vyrobenou z různých materiálů a technik. Interpretace a hodnocení různých typů současných uměleckých výtvorů v prostředí. Zkoumání zvukových možností hlasu, vlastního těla, každodenních předmětů a hudebních nástrojů. Používání zvuků k interpretaci a hudební tvorbě. Rozpoznání zvuků z přírodního a sociálního prostředí, rozlišování základních kontrastů (dlouhý – krátký, silný – jemný, ostrý – tupý). Pozorný poslech současných hudebních děl v prostředí. Aktivní účast a užitek při interpretaci písní, hudebních her a tanců.

Blok 4. Řeč těla

Objevování a experimentování gest a pohybů jako tělesný prostředek pro vyjadřování a komunikaci. Používání se záměrem komunikativním a expresivním, pohybové možnosti vlastního těla ve vztahu k prostoru a času. Spontánní ztvárnění postavy, činů a situací při symbolických, individuálních a společných hrách. Účast na aktivitách dramatizace, tance, symbolických her a dalších her, které se vyjadřují tělem.

Kritéria hodnocení

1. Používat ústní jazyk vhodnějším způsobem pro pozitivní komunikaci se svými vrstevníky i s dospělými podle komunikačních záměrů a pochopit různé ústní zprávy, ukazující postoj pozorného a uctivého naslouchání. Prostřednictvím tohoto kritéria se hodnotí rozvoj kapacity pro vyjadřování a ústní komunikování s dostatečnou jasností a korektností, dovedení různých komunikačních záměrů do konce (poprosit o pomoc, informovat o nějaké události, poskytnout jednoduché

instrukce, účastnit se skupinových diskuzí). Hodnotí se zájem a chuť pro vhodné a kreativní využití jazykového vyjadřování a regulování svého vlastního chování, chuť pro vyprávění zážitků, přemýšlení, řešení konfliktní situace, oznámení o svojí duševní náladě a sdílení jí s ostatními. Také toto kritérium se týká schopnosti naslouchat a pochopit zprávy, příběhy, literární tvorbu, popisy, vysvětlení a informace, které jim umožní podílet se na životě ve třídě. Respekt k ostatním vyjádřit se zájmem a pozorností k tomu, co říkají, jak při využívání společenských norem (zachovat pořadí slov, poslouchat, dívat se na mluvícího, udržet téma), tak i v přijetí odlišnosti.

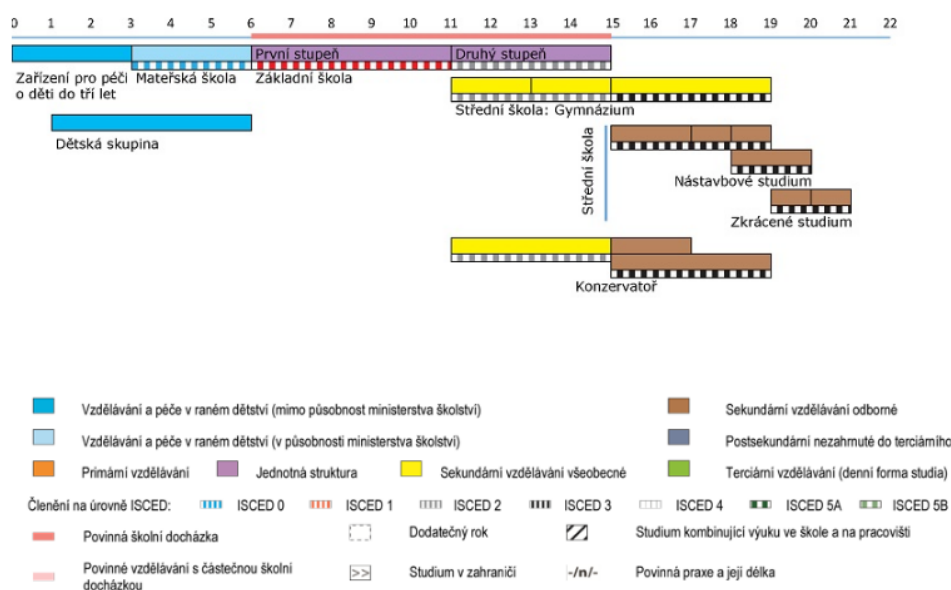
2. Projevit zájem o psané texty přítomných ve třídě a v blízkém okolí, počínaje pochopením jejich cílů a poznáním některých charakteristik psaného kódu. Projevit zájem a podílet se při čtení a psaní, které probíhá ve třídě. Tímto kritériem se hodnotí, jestli se chlapci a dívky zajímají o psaný projev a zda-li se obeznamují ve funkčním využití čtení a psaní jako prostředků komunikace, informací a zábavy. Takový zájem se projeví v pozornosti a zvědavosti během čtení a psaní, které probíhá ve třídě. Pozoruje se adekvátní používání písemných materiálů (knihy, noviny, dopisy, štítky, reklama...). Cení se zájem o zkoumání základního fungování psaného kódu, tak i poznání některých charakteristik a norem psaného jazyka, poznání, které se bude upevňovat v primárním vzdělávání.

3. Vyjádřit se a dorozumívat se použitím prostředků, materiálů a vlastních technik z různých uměleckých a audiovizuálních jazyků, které ukazují zájem prozkoumat své možnosti, vychutnat si vlastní tvorbu a sdílet s ostatními lidmi estetické a komunikační zážitky. Tímto kritériem se hodnotí rozvoj expresivních schopností prostřednictvím různých materiálů, nástrojů a vlastních metod hudebního, audiovizuálního a tělesného jazyka. Pozoruje se chuť experimentovat a zkoumat výrazové možnosti gesta, pohybu, hlasu a také barvy, struktury nebo zvuků. Hodnotí se rozvoj estetického cítění a pozitivních postojů k umělecké výrobě v různých médiích, společně se zájmem o sdílení estetických zážitků.

4 Mateřská škola v České republice

4.1 Stupně vzdělávacího systému

Předškolní vzdělávání je určené dětem ve věku 3 až 6 let. Docházka dosud není povinná, účast je však velmi vysoká. Od září roku 2017 bude poslední rok předškolního vzdělávání povinný a nárok na přednostní přijetí ke vzdělávání ve spádové mateřské škole budou mít děti již od 4 let.

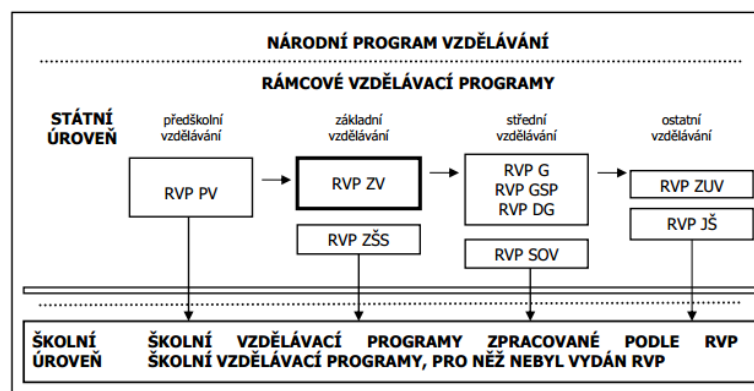
Tabulka 1. Zařazení MŠ v českém vzdělávacím systému. MŠ, odpovídající úrovni ISCED 0, je znázorněna světle modrou barvou. (Převzato z portálu Eurydice, 2016)

Povinná školní docházka začíná v 6 letech a trvá 9 let. **Primární a nižší sekundární vzdělávání** se uskutečňuje v základních školách, které mají devět ročníků a člení se na první a druhý stupeň. Věk žáků je obvykle 6 až 15 let. Nižší sekundární vzdělávání mohou poskytovat i víceletá gymnázia a osmileté konzervatoře. **Vyšší sekundární vzdělávání** poskytují střední školy ve všeobecných i odborných oborech. Věk žáků je obvykle 15 až 18/19 let. Střední vzdělání s maturitní zkouškou lze získat ve všeobecném zaměření na gymnáziu

anebo lyceu. Maturitu je však možné získat i v odborném zaměření. Specifickým druhem školy jsou **konzervatoře**, které uskutečňují nižší a vyšší sekundární a vyšší odborné (terciární) vzdělávání s uměleckým zaměřením. **Terciární vzdělávání** poskytují vyšší odborné a vysoké školy. Vysokoškolské vzdělávání se uskutečňuje v programech prvního, druhého a třetího cyklu (bakalářský, magisterský a doktorský studijní program), případně v nestrukturovaných dlouhých magisterských programech.

4.2 Kurikulum

Ve vzdělávací soustavě je zavedený systém kurikulárních dokumentů pro vzdělávání dětí, žáků a studentů zpravidla od 2 do 19 let. Kurikulární dokumenty jsou vytvářeny ve dvou úrovních – státní a školní. Státní úroveň je obsažena v Národním programu vzdělávání (NPV, Bílá kniha) a v Rámcovém vzdělávacím programu (RVP). NPV formuluje požadavky jak v počátečním vzdělávání, tak i ve vzdělávání jako celku. RVP vymezuje rámce vzdělávání pro předškolní, základní a střední vzdělávání. Školní úroveň představují školní vzdělávací programy (ŠVP), na základě kterých se vytváří vzdělávání na školách. Na základě zákona č.561/2004 Sb. o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon) se RVP předškolního vzdělávání (RVP PV) stalo dokumentem nejen pro pedagogy předškolního vzdělávání, ale také pro zřizovatele vzdělávacích institucí i jejich odborné a sociální partnery.

Tabulka 2. Systém kurikulárních dokumentů. (Převzato z RVP PV, 2017, s. 4)

„Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání (RVP PV) vymezuje hlavní požadavky, podmínky a pravidla pro institucionální vzdělávání dětí předškolního věku. Tato pravidla se vztahují na pedagogické činnosti probíhající ve vzdělávacích institucích zařazených do sítě škol a školských zařízení. Jsou závazná pro předškolní vzdělávání v mateřských školách, v mateřských školách zřízených podle § 16 odst. 9 školského zákona, v lesních mateřských školách a v přípravných třídách základních škol.“ (RVP PV, 2017, s.5)

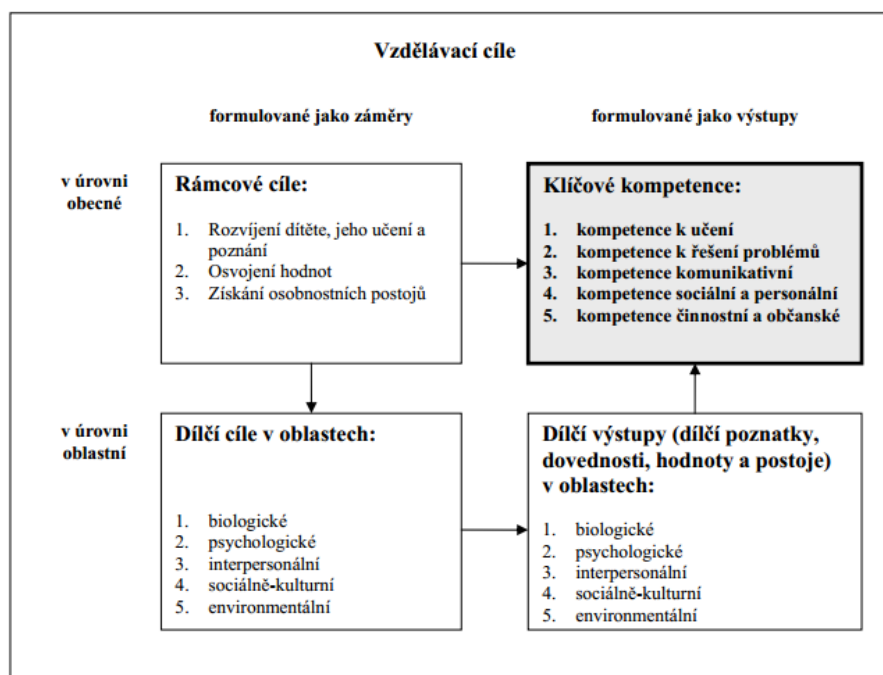
Vzdělávací cíle

RVP PV stanovuje vzdělávací cíle, které jsou rozdělené do čtyř následujících kategorií a jsou navzájem propojené:

- rámcové cíle
- klíčové kompetence
- dílčí cíle
- dílčí výstupy

Rámcové cíle a dílčí cíle jsou formulované jako záměry a poukazují na to, že pokud se systematicky naplňují záměry, dochází k dosahování výstupů. Výstupy chápeme jako naplnění klíčových kompetencí a dále realizované další dílčí výstupy (viz tabulka 3).

Vzdělávání v předškolním věku se zaměřuje hlavně na to, aby se dítě rozvíjelo ve fyzické, psychické, sociální a citové rovině a vede k tomu, aby na konci předškolního období bylo dítě: *„...jedinečnou a relativně samostatnou osobností, schopnou zvládat, pokud možno aktivně a s osobním uspokojením, takové nároky života, které jsou na ně běžně kladeny, a zároveň i ty, které ho v budoucnu nevyhnutelně čekají.“ (RVP PV, 2017, s.10)*

Tabulka 3. Systém vzdělávacích cílů (Převzato z RVP PV, s. 9)

Mezi rámcové cíle RVP patří:

1. rozvíjení dítěte, jeho učení a poznání
2. osvojení základů hodnot, na nichž je založena naše společnost
3. získání osobní samostatnosti a schopnosti projevit se jako samostatná osobnost působící na své okolí (RVP PV, 2017, s.10)

Podle RVP jsou tyto cíle univerzální, přirozené a všudypřítomné. Při jakékoliv činnosti, řízené nebo i neplánované, učitel svým postojem a jednáním dítě ovlivňuje. Učitel by si měl být vědom, že tyto cíle může naplnit, ale i nenaplnit.

Klíčové kompetence reprezentují soubory předpokládaných vědomostí, dovedností, schopností, postojů a hodnot, které rozvíjí každého člověka. Kompetence zastupují soubory činnostně zaměřených a prakticky využitelných výstupů. Jejich naplňování je záležitostí vývoje jedince. Protože předškolní vzdělávání není osamocenou etapou ve vzdělávání jedince, musí být toto období propojeno i s následujícími vzdělávacími etapami. Proto kompetence, jejichž základ

pokládáme v předškolním věku, můžeme naplnit pouze vzhledem k předškolní úrovni. Kompetence se však na tomto základě a v dalších etapách života jedince rozšiřují, prohlubují a dovršují během života.

Konkrétní klíčové kompetence jsou následující:

- kompetence k učení,
- kompetence k řešení problémů,
- kompetence komunikativní,
- kompetence sociální a personální,
- kompetence činnostní a občanské

Vzdělávací obsahy

„Vzdělávací obsah, který je odvozován ze stanovených cílů, je v RVP PV uspořádán do pěti vzdělávacích oblastí: biologické, psychologické, interpersonální, sociálně-kulturní a environmentální. Tyto oblasti jsou nazvány:

- 1. Dítě a jeho tělo*
- 2. Dítě a jeho psychika*
- 3. Dítě a ten druhý*
- 4. Dítě a společnost*
- 5. Dítě a svět“ (RVP PV, 2017, s.14)*

Kritéria hodnocení

V předškolním vzdělávání se nehodnotí dítě podle výkonu, ani se neporovnávají. Pedagog v předškolním zařízení by měl sledovat rozvoj a vzdělávací pokroky individuálně u každého dítěte. Následně tyto informace by měl zapsat, aby mohl dobře porozumět jeho potřebám. Pedagog sleduje a vyhodnocuje rozvoj a pokroky u každého dítěte individuálně. To mu následně pomáhá vyhodnocovat, jak se dítě rozvíjí a jaké pokroky v učení dělá v souladu s jeho přirozeným rozvojem. Smyslem evaluace je zachytit případné problémy či nedostatky u dítěte, vyvodit závěry pro rozvoj dítěte nebo intervenovat potřebnou odbornou pomoc. Jednotlivý pedagog si najde svůj vlastní systém hodnocení rozvojových pokroků dětí a zároveň

si volí individuálně různý způsob sledování a hodnocení záznamů. Písemné záznamy jsou důvěrné a přístupné pouze pedagogům MŠ, popř. rodičům (RVP, 2017, s. 39).

4.3 Pedagogičtí pracovníci

Zákon o pedagogických pracovnících (viz kapitola 3.1) uvádí: „*Pedagogickým pracovníkem je ten, kdo koná přímou vyučovací, přímou výchovnou, přímou speciálně pedagogickou nebo přímou pedagogicko-psychologickou činnost přímým působením na vzdělávaného, kterým uskutečňuje výchovu a vzdělávání na základě zvláštního právního předpisu. Pedagogickým pracovníkem je též zaměstnanec, který vykonává přímou pedagogickou činnost v zařízeních sociálních služeb. Přímou pedagogickou činnost vykonává*

- a) učitel,*
- b) pedagog v zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků,*
- c) vychovatel,*
- d) speciální pedagog,*
- e) psycholog,*
- f) pedagog volného času,*
- g) asistent pedagoga,*
- h) trenér,*
- i) metodik prevence v pedagogicko-psychologické poradně²⁰),*
- j) vedoucí pedagogický pracovník.“*

5 Mateřská škola ve Španělsku

5.1 Stupně vzdělávacího systému

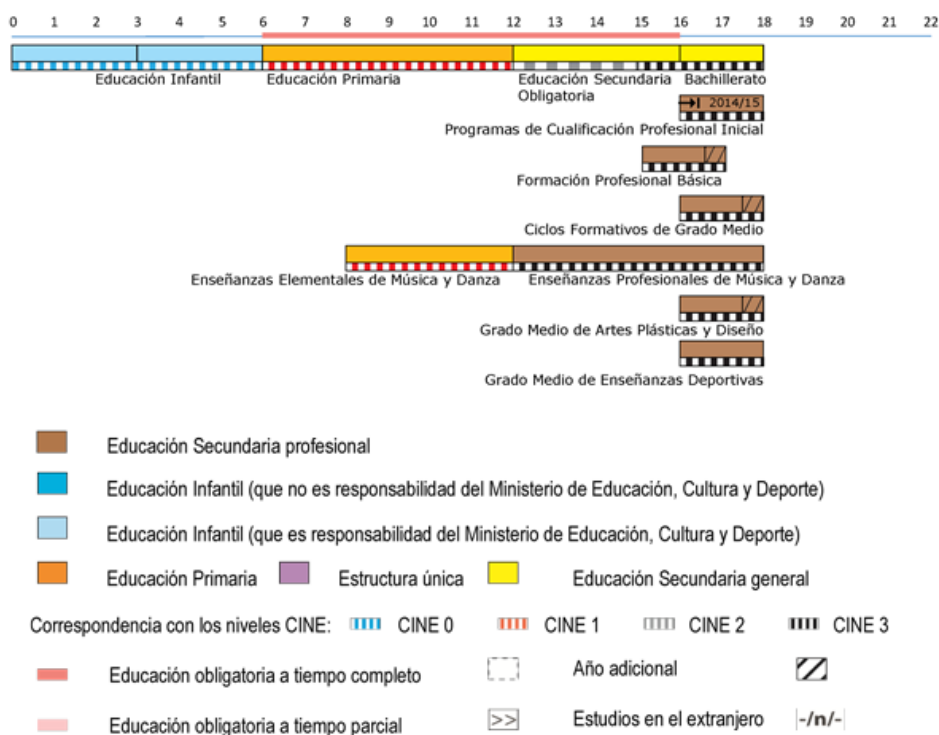
Eurydice (viz kapitola 3.1) uvádí vzdělávací systém ve Španělsku následovně: Předškolní vzdělávání (*Educación infantil*) je ve Španělsku edukativní etapou, která má na starosti děti od narození až do šesti let za účelem poskytnout fyzický, citový, sociální a intelektuální rozvoj. Předškolní vzdělávání se rozděluje do dvou cyklů. První cyklus obsahuje první tři roky. Druhý cyklus zahrnuje děti od 3 do 6 let. Oba cykly jsou dobrovolné. Časné vzdělávání je považováno za velký přínos, který v budoucnu pozitivně ovlivní výkonnost žáka ve škole. Veřejná vzdělávací zařízení se nazývají mateřské školy (*Escuelas infantiles*). Zařízení, která poskytují kromě mateřské školy i primární vzdělávání (*Educación Primaria*) se nazývají školy předškolního a primárního vzdělávání (*Colegios de Educación Infantil y Primaria*). Základní vzdělávání je povinné a bezplatné. Zahrnuje 10 let docházky a rozděluje se na dvě etapy:

- Primární vzdělávání (*Educación Primaria*) je poskytované ve školách primárního vzdělávání. Zahrnuje šest akademických školních let, které navštěvují obvykle žáci mezi 6 až 12 let.
- Sekundární vzdělávání (*Educación Secundaria Obligatoria*) se studuje v institutech sekundárního vzdělávání (*Institutos de Educación Secundaria*) mezi 12 a 16 rokem. Po ukončení této etapy, žáci dostávají první oficiální certifikát o ukončení povinného sekundárního vzdělávání (*Graduado en Educación Secundaria Obligatoria*), který jim dovoluje pokračovat v tzv. vyšším sekundárním vzdělávání (*Educación Secundaria Superior*) anebo začít pracovat.

Vyšší sekundární vzdělávání (*La Educación Secundaria Superior*) je převážně pro žáky mezi 16 a 18 lety a také se vyučuje v institutech sekundárního vzdělávání (*Institutos de Educación Secundaria*). Studium trvá dva akademické

školní roky a poskytuje studentům dvě možnosti: maturitu (*el Bachillerato*) nebo odborné vzdělávání (*Formación Profesional de grado medio*). Mezi odborné vzdělávání patří:

- Vyšší vzdělávání (*La Educación Superior*) – univerzitní studium a profesionální studium.
- Vysokoškolské studium (*Los estudios universitarios*) se poskytuje na univerzitách (*Universidades*) a na vyšších odborných školách (*la Formación Profesional de grado superior*).

Tabulka 4. Zařazení mateřské školy ve vzdělávacím systému Španělska. Mateřská škola odpovídající úrovni ISCED 0 je znázorněna světle modrou barvou. (Převzato z portálu Eurydice, 2016)

Vzdělávání pro dospělé osoby (*La Educación de las Personas Adultas – EPA*) zahrnuje různé vzdělávání nabízené vzdělávacími, pracovními a místními úřady. EPA se zaměřuje na osoby starší než 18 let a výjimečně také starším nad 16

let, kteří pracují a nemohou docházet do edukativního zařízení v normálním režimu, anebo jsou profesionální sportovci.

Španělský edukativní systém dále nabízí tzv. Vzdělávání speciálního režimu (*Enseñanzas de régimen especial*):

- Jazykové vzdělávání (*Enseñanzas de Idiomas*), které je poskytované na oficiálních jazykových školách. Žáci mohou být přijatí od 16 let.
- Umělecké vzdělávání (*Enseñanzas Artísticas*) obsahuje základní vzdělávání hudby a tance, odborné umělecké vzdělávání a vyšší umělecké vzdělávání.
- Sportovní vzdělávání (*Enseñanzas Deportivas*) se organizuje ve výchovných/vzdělávacích cyklech, které mají střední a vyšší stupeň.

5.2 Kurikulum

Popis kurikul jednotlivých autonomních oblastí by byl pro tuto práci příliš rozsáhlý, proto dále uvádím jako kurikulum jejich společný zdroj, tj. Královské nařízení 1630/2006 (KN; viz kapitola 3.2). Vláda tak reguluje jednotlivé aspekty vzdělávání jako jsou cíle, obsahy, hodnocení, organizaci a požadavky, které musí splňovat každé předškolní zařízení a autonomní společenství je pak dále doplňují.

KN v obou cyklech předškolního vzdělávání věnuje pozornost postupnému emocionálnímu a pohybovému rozvoji, rozvoji zvyku tělesného kontrolování, komunikačního a jazykového projevu, rozvoji základních pravidel soužití a společenských vztahů a objevování fyzikálních a společenských charakteristik prostředí. Navíc napomáhá k tomu, aby děti dosáhly pozitivního a vyváženého obrazu sebe sama a získaly osobní samostatnost.

Táto práce se soustřeďuje jen na druhý cyklus předškolní výchovy.

Vzdělávací cíle

KN stanovuje vzdělávací cíle předškolního vzdělávání. Tyto cíle rozvíjejí dovednosti v dětech, které jim umožní:

- a) Znat své vlastní tělo, své možnosti a naučit se respektovat rozdíly.

- b) Pozorovat a zkoumat rodinné, přírodní a sociální prostředí.
- c) Získat samostatnost v běžných činnostech.
- d) Rozvíjet emocionální dovednosti.
- e) Navazovat vztahy s ostatními a postupně si osvojit základní pravidla soužití a společenských vztahů a také praktikovat klidné řešení konfliktů.
- f) Rozvíjet komunikační schopnosti v různých jazycích a formách vyjádření.
- g) Zahájit dovednosti logicko-matematické, čtenářské, pohybové a dovednosti v gestu a rytmu.

Vzdělávací obsahy

Vzdělávací obsahy jsou podle KN definované v oblastech, které odpovídají vývoji dítěte. Vzdělávací oblasti jsou rozvíjeny prostřednictvím aktivit, které vytváří zájem a smysl pro děti. Pracovní metody v obou cyklech se zakládají na zkušenostech, činnostech a hrách. Následně se aplikují v atmosféře přízně a důvěry, aby se posilnila sebeúcta dětí a jejich začlenění do společnosti. V příloze KN se nachází tři hlavní oblasti druhého cyklu předškolního vzdělávání:

1. Sebepoznání a osobní samostatnost
2. Znalosti o prostředí
3. Jazyky: komunikace a znázornění

Tyto tři oblasti obsahují vlastní vzdělávací cíle, vzdělávací obsahy a kritéria a měly by být považovány jako postupy a koncepty, které přispívají k rozvoji dětí a usnadňují jejich přístup ke světu.

Kritéria hodnocení

Ve druhém cyklu předškolního vzdělávání může být hodnocení globální, kontinuální a formativní. Hlavní technikou hodnotícího procesu je přímé a systematické pozorování. Hodnocení by mělo sloužit k identifikaci získaného vzdělání a charakteristiky vývoje každého dítěte. Učitelé, kteří vyučují druhý cyklus předškolního vzdělávání hodnotí, kromě procesů učení, i své vlastní vzdělávací postupy.

5.3 Pedagogičtí pracovníci

O pedagogických pracovnících ve Španělsku se můžeme dozvědět ze zákona o vzdělávání (viz kapitola 3.2) Tento zákon se zmiňuje o učitelích předškolního vzdělávání následovně: Přímé vzdělávání dětí v prvním i druhém cyklu je vedeno odborníky, kteří obdrželi titul Učitel (*Maestro*) se specializací na předškolní vzdělávání anebo obdrželi titul, který je ekvivalentní ke stupni vzdělání se zaměřením na děti raného věku. Učitelé v druhém cyklu mohou být podporováni ve své učitelské práci jinými učiteli, kteří mají jinou specializaci, pokud to poskytované vzdělávání vyžaduje.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

Následující část obsahuje komparaci španělského a českého předškolního vzdělávání, konkrétně kurikula. V této práci jsem se zaměřila na porovnání jedné z pěti oblasti RVP PV – Dítě a jeho tělo. Pomocí dotazníkového výzkumu byla dále porovnána obecná specifika španělských a českých MŠ. První vzdělávací oblast jsem záměrně vybrala proto, že jsem očekávala relativně málo odlišností, ve snaze přiblížit se terminologicky i obsahově.

6 Komparace vzdělávací oblasti „Dítě a jeho tělo“

V následujících částech jsou porovnány dílčí vzdělávací cíle a vzdělávací nabídka v oblasti RVP PV „Dítě a jeho tělo“ se španělským kurikulárním dokumentem KN (český překlad viz kapitola 3.2.2).

6.1 Dílčí vzdělávací cíle

Dílčí cíle podle RVP PV vyjadřují, co by měl pedagog v průběhu předškolního vzdělávání sledovat a podporovat.

Porovnání cílů:

Legenda:

ČR: České kurikulum (RVP PV)

ES: Španělský kurikulární dokument (KN)

1. ČR: Uvědomění si vlastního těla

ES: Poznat a reprezentovat své tělo, jeho části a některé z jeho funkcí. Objevit možnosti jednání a vyjadřování a koordinovat a kontrolovat gesta a pohyby postupně s větší přesností. (viz kapitola 3.2.2).

- 2. ČR: Rozvoj pohybových schopností a zdokonalování dovedností v oblasti hrubé i jemné motoriky (koordinace a rozsah pohybu, dýchání, koordinace ruky a oka apod.), ovládání pohybového aparátu a tělesných funkcí**

ES: Poznat a reprezentovat své tělo, jeho části a některé z jeho funkcí. Objevit možnosti jednání a vyjadřování a koordinovat a kontrolovat gesta a pohyby postupně s větší přesností. (viz kapitola 3.2.2).

- 3. ČR: Rozvoj a užívání všech smyslů**

ES: Shoda nebyla nalezena.

- 4. ČR: Rozvoj fyzické i psychické zdatnosti**

ES: Shoda nebyla nalezena.

- 5. ČR: Osvojení si věku přiměřených praktických dovedností**

ES: Shoda nebyla nalezena.

- 6. ČR: Osvojení si poznatků o těle a jeho zdraví, o pohybových činnostech a jejich kvalitě**

ES: Poznat a reprezentovat své tělo, jeho části a některé z jeho funkcí. Objevit možnosti jednání a vyjadřování a koordinovat a kontrolovat gesta a pohyby postupně s větší přesností. (viz kapitola 3.2.2).

- 7. ČR: Osvojení si poznatků a dovedností důležitých k podpoře zdraví, bezpečí, osobní pohody i pohody prostředí**

ES: Shoda nebyla nalezena.

- 8. ČR: Vytváření zdravých životních návyků a postojů jako základů zdravého životního stylu**

ES: Shoda nebyla nalezena.

Následující vyjmenované cíle patří do španělského KN a jsou odlišné od českého RVP PV:

- ES: Vytvořit pozitivní vnímání sebe sama prostřednictvím interakce s ostatními a prostřednictvím postupné identifikace vlastních charakteristik, možností a omezení, rozvíjet pocit sebeúcty a osobní autonomie.
- ES: Identifikovat určité pocity, emoce, potřeby nebo preference a být schopen je pojmenovat, vyjádřit, sdělit ostatním, identifikovat a respektovat i u těch druhých.
- ES: Ve stále větší míře autonomně realizovat pravidelné aktivity i jednoduché úkoly k řešení problémů každodenního života. Zvyšovat pocit sebedůvěry a schopnost iniciativy. Rozvíjet strategii pro uspokojení svých základních potřeb.

Ve formulacích v dalších oblastech sice nenacházíme shodu explicitně, ale nacházíme shodu implicitně:

- ES: Přizpůsobit své chování k potřebám a požadavkům jiných. Rozvíjet postoje a návyky k respektu, pomoci a spolupráci, aby se zabránilo podřízenému nebo dominantnímu chování.
- ES: Dělat pokroky v získávání návyků a postojů týkajících se bezpečnosti, hygieny a posilování ochrany zdraví. Ocenit a užívat si každodenních situací a emocionální pohodu.

Vzhledem k uplatňování osobnostně orientované filozofie české předškolní výchovy, která je postavená na rozvoji dítěte jako individuality, se jeví důraz na rozvoj osobnosti dítěte jako zřejmý. Přesto všechno se nám zdá, že právě poslední dva odstavce přímo explicitně čerpané ze španělského kurikula jdou ještě více do hloubky než v českém kurikulu. Nelze s jistotou tvrdit, že hloubka španělského pohledu na rozvoj dítěte je daná hlubší španělskou demokratickou tradicí, než je tradice česká, ale je to pravděpodobné.

6.2 Vzdělávací nabídka

Vzdělávací nabídka podle RVP PV jako prostředek vzdělávání představuje ve svém celku soubor praktických i intelektových činností vhodných k naplňování cílů a dosahování výstupů.

Porovnání nabídky

Legenda:

ČR: České kurikulum (RVP PV)

ŠP: Španělský kurikulární dokument (KN)

- 1. ČR: lokomoční pohybové činnosti (chůze, běh, skoky a poskoky, lezení), nelokomoční pohybové činnosti (změny poloh a pohybů těla na místě) a jiné činnosti (základní gymnastika, turistika, sezonní činnosti, míčové hry apod.)**

ES: Základní znalosti orientace a koordinace pohybu (viz kapitola 3.2.2).

- 2. ČR: manipulační činnosti a jednoduché úkony s předměty, pomůckami, nástroji, náčiním, materiálem; činnosti seznamující děti s věcmi, které je obklopují, a jejich praktickým používáním**

ES: Shoda nebyla nalezena.

- 3. ČR: zdravotně zaměřené činnosti (vyrovnávací, protahovací, uvolňovací, dechová, relaxační cvičení)**

ES: Kontrola držení těla: Tělo a pohyb. Progresivní ovládání napětí, rovnováhy a dýchání. Spokojenost s narůstajícím ovládáním těla. Přizpůsobení držení těla k charakteristice předmětu (viz kapitola 3.2.2).

- 4. ČR: smyslové a psychomotorické hry**

ES: Shoda nebyla nalezena.

- 5. ČR: konstruktivní a grafické činnosti**

ES: Shoda nebyla nalezena.

6. ČR: hudební a hudebně pohybové hry a činnosti

ES: Aktivní účast a požitek při interpretaci písní, hudebních her a tanců (viz kapitola 3.2.2).

7. ČR: jednoduché pracovní a sebeobslužné činnosti v oblasti osobní hygieny, stolování, oblékání, úklidu, úpravy prostředí apod.

ES: Chuť pečovat o osobní vzhled. Spolupráce při udržování čistého a uspořádaného prostředí. Přijetí pravidel chování zavedených v průběhu jídel, odpočinku a hygieny. (viz kapitola 3.2.2).

8. ČR: činnosti zaměřené k poznávání lidského těla a jeho částí

ES: Lidské tělo. Průzkum vlastního těla. Identifikace a postupné akceptování vlastních charakteristik. Tělesné schéma. (viz kapitola 3.2.2).

9. ČR: příležitosti a činnosti směřující k ochraně zdraví, osobního bezpečí a vytváření zdravých životních návyků

ES: Osvojení zdravých zvyků: Tělesná hygiena, jídlo a odpočinek. Vhodné využití prostorů, prvků a objektů. Žádost a přijetí o pomoc v situacích, které to vyžadují. Ohodnocení postoje pomoci od druhých (viz kapitola 3.2.2).

10. ČR: činnosti relaxační a odpočinkové, zajišťující zdravou atmosféru a pohodu prostředí

ES: Nenalezena shoda

11. ČR: příležitosti a činnosti směřující k prevenci úrazů (hrozcích při hrách, pohybových činnostech a dopravních situacích, při setkávání s cizími lidmi), k prevenci nemoci, nezdravých návyků a závislostí

ES: Tělesná bolest a onemocnění. Přesné posouzení rizikových faktorů, osvojení preventivního chování a bezpečnosti v běžných situacích. Postoj klidu a spolupráce v situacích onemocnění a drobných nehodách (viz kapitola 3.2.2).

Ve vzdělávací nabídce českého RVP PV v bodě 2, 4, 5 a 10 nebyla nalezena žádná shoda s KN. Body se většinou týkají činností, které zdůrazňují svobodnou hru dítěte. Ve formulacích v dalších oblastech sice nenacházíme shodu explicitně, ale nacházíme shodu implicitně:

ES: Tělo a vlastní zobrazení (viz kapitola 3.2.2).

Vnímání vlastních fyzických změn a vztahů s postupem času. Prostorové reference ve vztahu k samotnému tělu. Použití různých smyslů: pocity a vjemy. Základní potřeby těla. Identifikace, projevoování, regulace a kontrola potřeb. Důvěra ve vlastní schopnosti k pocitu spokojenosti. Identifikace a vyjádření emocí, pocitů, zážitků, preferencí a vlastních i cizích zájmů. Ovládání vlastních citů a emocí. Přijetí a pozitivní ocenění sebe sama. Pozitivní ocenění a respekt k rozdílům, přijetí identity a charakteristik ostatních. Vyhnout se diskriminačním postojům.

ES: Hra a pohyb (viz kapitola 3.2.2).

Důvěra ve vlastní možnosti jednání. Účast a osobní úsilí při hrách a tělesných cvičeních. Chůť pro hru. Průzkum a vyhodnocení možností a hranic, motorika a vlastní vyjádření. Iniciativa učit se novým dovednostem. Pochopení a přijetí pravidel hrát.

ES: Aktivita a každodenní život (viz kapitola 3.2.2).

Aktivity každodenního života. Iniciativa a progresivní samostatnost při jejich realizaci. Regulace vlastního chování, spokojenost s plněním úkolů a uvědomění si vlastních schopností. Pravidla, která regulují každodenní život. Plánování činností k řešení úkolů. Přijetí vlastních možností a omezení v jejich plnění. Základní návyky organizace, vytrvalosti, pozornosti, iniciativy a úsilí. Ocenění a potěšení z dobře vykonané práce za sebe, i za ostatní. Obratnost pro interakci a spolupráci a pozitivní přístup k navázání vztahů s dospělými a vrstevníky.

ES: Osobní péče a zdraví (viz kapitola 3.2.2).

Činnosti a situace, které podporují zdraví a způsobují blahobyt pro sebe i pro jiné.

Identifikace a kritické hodnocení faktorů a každodenních společenských zvyklostí, které podporují nebo nepodporují zdraví.

7 Hlavní odlišnosti ve španělském kurikulu

Hlavní odlišnosti mezi českým a španělským kurikulem můžeme zaznamenat ve vzdělávacích oblastech. Ve třetí oblasti španělského kurikula (Jazyky: komunikace a znázornění) se děti seznamují se čtením a psaním jako nástrojem komunikace, informace a zábavy a také pracují s textem a v textu. S mateřským jazykem a jeho písemnou komunikací dále směřují k druhému jazyku a zájmu o aktivity v cizím jazyce. Na druhé straně české děti se setkávají s psanou podobou řeči (písmem), ale nejsou systematicky vedeny k jeho napodobování a technice. Ve vzdělávacím obsahu španělského kurikula můžeme najít také to, že děti mají mít zájem o účast v ústní interakci v cizím jazyce. Děti by měly porozumět celkové myšlence ve čtených textech v cizím jazyce, v běžných situacích ve třídě a při řeči o známých a předvídatelných tématech. Důraz se také klade na pozitivní postoj k cizím jazykům.

Další odlišností je prohlubování a osobní interakce dětí v používání cizího jazyka. Základy komunikace v cizím jazyce jsou ve španělském kurikulu nabízené všem dětem bez rozdílu. V české předškolní výchově jsou cizí jazyky vyučovány spíše na základě dobrovolného rozhodnutí rodičů jako zvláštní placená aktivita mimo státní kurikulum.

Ve španělském kurikulu nacházíme část Přiblížení k psanému jazyku, která se nachází v oblasti Jazyky: komunikace a znázornění. Dozvídáme se, že už v předškolním vzdělávání se zahajuje psaní a můžeme to vidět konkrétně v následujících bodech:

- ŠP: Přiblížení k psanému jazyku jako prostředek komunikace, informací a potěšení. Zájem o zkoumání některých jeho prvků.
- ŠP: Rozlišování mezi písemnou formou a jinými formami grafického vyjadřování. Identifikace slov a psaných vět, které jsou významné a běžné.

Vnímání rozdílů a podobností mezi nimi. Začátek poznání psacího kódu pomocí slov a vět.

- ŠP: Postupné a samostatné použití různých forem psaného jazyka jako jsou knihy, časopisy, noviny, plakáty, etikety. Postupné použití informací, které poskytují.
- ŠP: Zájem a pozornost při poslechu příběhů, vysvětlení, instrukce nebo popisy čtené jinými osobami.
- ŠP: Zahájení používání psaní k dosažení skutečných cílů. Zájem a ochota použít některé z norem systémů psaného jazyka jako je lineárnost, orientace a organizace prostoru a chuť k tvoření zpráv vždy preciznějšími a čitelnými tahy pera.

Mezi další rozdíly patří část Audiovizuální jazyk a informační a komunikační technologie. V českém kurikulu nic srovnatelného nenajdeme. V této části španělského kurikula nacházíme následující vzdělávací nabídku:

- ŠP: Zahájení využívání technologických nástrojů jako jsou počítače, kamery nebo audio a video přehrávače jako komunikačních prvků.
- ŠP: Přístup k audiovizuální produkci jako jsou filmy, karikatury či videohry. Kritické hodnocení jeho obsahu a jeho estetiky.
- ŠP: Rozlišování mezi realitou a audiovizuálním znázorněním.
- ŠP: Povědomí o potřebě občasného používání audiovizuálních médií a informačních a komunikačních technologií.

8 Dotazníky

Na začátku plánování praktické části jsem oslovila Institut Cervantes v Praze, který podporuje a propaguje španělský jazyk a kulturu Španělska a Latinské Ameriky. Cílem bylo zjistit, jestli se v Praze nacházejí MŠ pro španělsky mluvící děti. Institut se odvolal na organizaci Asociace Španělů v České republice (*Asociación de Españoles en la República Checa*), která organizuje aktivity pro děti. Bohužel, kontakt s organizací se nepodařilo navázat, a proto jsem se rozhodla oslovit mého bývalého lektora španělského jazyka z bilingválního španělsko-slovenského gymnázia v Košicích, který je rodilým mluvčím, a momentálně působí zpátky ve Španělsku. Byl ochotný najít MŠ i respondenty, kteří by byli schopní se mého výzkumu zúčastnit.

Najít respondenty nebylo jednoduché, nicméně tři dotazníky byly zodpovězeny v období únor-březen 2017. Vypracovaný případový dotazník obsahuje 12 otevřených otázek. V záhlaví každého dotazníku je uvedeno několik obecných údajů o škole a respondentovi. Všichni respondenti byli z města León, které je hlavním městem autonomního společenství Kastilie a Leónu ve Španělsku.

V následující části uvádím odpovědi respondentů A, B v dotazníku. Kromě uvedeného dotazníku byl také použit dotazník pro předvýzkum (viz Příloha č. 5), který obsahuje otázky následně přeformulované do finální podoby dotazníku. Dotazníky bez vyplněných otázek jsou přiloženy v příloze č. 1 a 2 (originál ve španělském jazyce spolu s českým překladem).

8.1 Respondent A

Pohlaví: Žena

Město: León

Datum vyplnění: 26. 2. 2017

Název MŠ: CEIP CAMINO DEL NORTE

Skupiny dětí (od 3 do 6 let): 9 skupin, (3 skupiny x 3 let, 3 skupiny x 4 rok, 3 skupiny x 5 let)

Počet žáků: 225 žáků = 25 žáků/1třída

Rok narození: 1973

Délka pedagogické praxe: 20

Vzdělání: Učitel předškolního vzdělávání

1. Legislativní dokumenty, které jsou platné pro MŠ

Právní organický zákon 2/2006 ze 3. května o vzdělávání (*Ley orgánica 2/2006, de 3 mayo de educación*). Tento zákon je modifikovaný právním organickým zákonem 8/2013 z 9. prosince pro zlepšení kvality vzdělávání (*Ley orgánica 8/2013 de 9 de diciembre para la mejora de la calidad educativa*).

2. MŠ si stanovuje následující školní řád

Škola respektuje normy, které jsou ustanovené ve Vyhlášce vnitřního systému (*Reglamento de régimen interior*), jedná se o dokument, který se nachází v MŠ a formuje část vzdělávacího projektu.

3. Program dne v MŠ

Struktura dne není uvedena v časových intervalech, ale dá se určit přibližná časová posloupnost.

- vstup, shromáždění, skupinová dynamika (*Dinámica de grupo*)
- individuální práce: čtení a psaní, matematická logika
- psychomotorika
- náboženství nebo alternativa náboženství (1 hodina týdně)
- angličtina (2 hodiny po 30 minut jednou týdně)
- svačina a odpočinek
- poznávání prostředí (*Conocimiento del entorno*)
- výtvarná výchova a keramika
- počítače (*Informática*)

- čas na volnou hru, vyzvedávání a odchod

Rozvrh dne MŠ	
7:30 - 9:00	Program pro ranní ptáče
9:00 - 14:00	Školní pracovní doba*
14:00 - 16:00	Jídlna
16:00 - 18:00	Mimoškolní aktivity organizované Sdružením rodičů a přátel školy obecního zastupitelství Leónu.

*Rozvrh dne školních činností	
9:00 - 10:00	Školní činnost
10:00 - 11:00	Školní činnost
11:00 - 11:30	Svačina
11:30 - 12:00	Přestávka
12:00 - 13:00	Školní činnost
13:00 - 14:00	Školní činnost

Tabulka 5. Rozvrh dne španělské MŠ podle respondenta A

4. Kurikulum, které je pro MŠ závazné

Existují dokumenty, které prikazuje Norma školní rady (*La normativa de la consejería de educación*) a také platné zákony a vlastní dokumenty MŠ, kterými se řídí fungování, organizace a vedení MŠ jako například: Vzdělávací projekt, roční všeobecný program, řád vnitřního režimu, protokol školního šikanování, péče o různorodost, školní soužití, plán podpory pro čtení atd.

5. Specifika MŠ

Jsou svátky, které slavíme kvůli tomu, že jsou nařízené, např. Den španělské ústavy, Den míru, ale slavíme i takové, které nejsou nařízené, jako jsou např. Vánoce, Svátek patrona města, Karneval, Den otců a matek, Kulturní týden atd.

6. Zřizovatelé MŠ

Existují MŠ, které se zařizují z veřejných fondů a jsou veřejné školy, které jsou závislé na Školní radě Kastilie a Leónu (*Consejería de educación de Castilla y León*). Jsou jiná MŠ, která jsou sjednaná, tj. jedna část je zařízená veřejnou správou a druhá část bývá často pod náboženskou institucí: otcové augustiniáni, otcové piaristi atd., dobročinnost, charita sester, františkáni apod. Také existují soukromé MŠ, které zřizuje podnikatel se soukromými finančními prostředky.

7. A. V MŠ může pracovat

V MŠ mohou pracovat učitelé, kteří mají specializaci na předškolní vzdělávání. Kromě učitelů zasahují do vzdělávání pedagogičtí techničtí asistenti, vedoucí programu pro ranní ptáče a vedoucí v průběhu oběda.

7. B. Pedagogický pracovník musí splňovat následující kvalifikaci

Ve školách s předškolním vzděláváním mohou pracovat jediné osoby, které obdržely magisterský titul se specializací na předškolní vzdělávání a musí mít čistý trestní rejstřík.

8. Struktura tříd v MŠ a její věkové rozložení

Ve škole je homogenní věkové rozložení třídy.

9. Počet dětí v jedné třídě

V jedné třídě může být 25 žáků. Jestli jsou ve třídě žáci, kteří mají odklad školní docházky, počet žáků se může zvýšit.

10. A. Dítě se specifickými vzdělávacími potřebami

Ve škole je úplně běžné zařazení dětí se specifickými vzdělávacími potřebami.

10. B. Péče o žáky se specifickými vzdělávacími potřebami

V jedné třídě nemůže být víc než 2 děti se speciálními vzdělávacími potřebami. Potřebují speciální pozornost týmu lidí, kteří se tím zabývají jako je například

psycholog, který studuje potřeby takových dětí a nabízí jim péči s učitelem ve speciální pedagogice nebo pedagogice sluchu a jazyka nebo technickým edukativním asistentem (*Asistente técnico educativo*). Mohou pracovat s dětmi uvnitř třídy nebo vně.

11. Možnosti rodičů při spolupráci s MŠ a při rozhodování

Rodiny kooperují a zúčastňují se na tolika aktivitách, kolik jim navrhuje MŠ. Mohou se vyjádřit ke školským tématům, ale nemají kompetence rozhodnout o změnách ve škole. Ředitel je ten, který rozhoduje o změnách a naslouchá profesorskému sboru.

12. Fungování MŠ se ZŠ a společný ředitel

Téměř každá základní škola zastřešuje i mateřskou školu. MŠ nefunguje s vlastním ředitelem.

8.2 Respondent B

Žena/Muž: Žena

Město: LEÓN

Datum vyplnění: 15.03.2017

Název MŠ: C.R.A CERECEDO

Počet skupin dětí: 2 smíšené skupiny. V první skupině je 8 žáků od 4 let a 5 žáků od 3 let. A ve druhé skupině je 7 žáků od 5 let a 5 žáků od 3 let.

Počet studentů: 20

Rok narození: 26.6.1981

Délka pedagogické praxe: 12

Vzdělání: Učitel předškolního vzdělávání a angličtiny a licence na pedagogickou psychologii.

1. Legislativní dokumenty, které jsou platné pro MŠ

Pro všechny autonomní společenství platí:

Právní organický zákon 8/2013 z 9. prosince pro zlepšení kvality vzdělávání. (*Ley Orgánica 8/2013, de 9 de diciembre, para la mejora de la calidad educativa*)

Právní organický zákon 2/2006 ze 3. května o vzdělávání (*Ley Orgánica 2/2006, de 3 de mayo, de Educación*)

Královské nařízení 1630/2006 z 29. prosince, kterým se ustanovují minimální požadavky na vzdělávání druhého cyklu předškolního vzdělávání (*Real Decreto 1630/2006, de 29 de diciembre por el que se establecen las enseñanzas mínimas del segundo ciclo de Educación infantil*).

Pro autonomní společenství Kastilie a León:

Dekret 122/2007 z 27. prosince, kterým se ustanovuje kurikulum druhého cyklu předškolního vzdělávání v komunitě Kastilie a León (*Decreto 122/2007, de 27 de diciembre, por el que se establece el currículo del segundo ciclo de la Educación Infantil en la Comunidad de Castilla y León*)

Instrukce z 9. července 2015 z Generálního ředitelství školní edukativní politiky. Ustanovuje proces a zpracování údajů vztahujících se k žákům se speciálními vzdělávacími potřebami, kteří navštěvují školy v Kastilii a Leónu. (*Instrucción de 9 de Julio de 2015, de la Dirección General de Política Educativa Escolar, por la que se establece el procedimiento de recogida y tratamiento de los datos relativos al alumnado con necesidad específica de apoyo educativo escolarizado en los centros docentes de Castilla y León*)

Zákon z 5. května 2008, kterým se reguluje zavedení, rozvoj a hodnocení druhého cyklu předškolního vzdělávání. (*Orden 5 de mayo de 2008, por la que se regula la implantación, el desarrollo y la evaluación del segundo ciclo de la Educación Infantil*)

Zákon 1152/2010 ze 3. srpna 2010, kterým se reguluje vzdělávací otázka žáka se speciálními vzdělávacími potřebami, kterému je poskytnuta edukativní podpora ve druhém cyklu předškolního vzdělávání, v primárním vzdělávání, v povinném sekundárním vzdělávání, v maturitním studiu a ve speciálním vzdělávání

vzdělávajících centrech v komunitě Kastilie a Leónu. (*Orden EDU/1152/2010 de 3 de agosto, por la que se regula la respuesta educativa al alumnado con Necesidad Específica de Apoyo Educativo escolarizado en el segundo ciclo de Educación Infantil, Educación Primaria, Educación Secundaria Obligatoria, Bachillerato y Enseñanzas de Educación Especial, en los centros docentes de la comunidad de Castilla y León*)

2. MŠ si stanovuje následující školní řád

MŠ se řídí Dekretem 86/2002 ze 4. července, kterým se schvalují Organické předpisy MŠ povinného vzdělávání. (*Decreto 86/2002, de 4 de julio, por el que se aprueba el Reglamento Orgánico de los Centros de Educación Obligatoria*)

3. Program dne v MŠ

9:00 - 10:00 Ranní příchod (denní režim aktivit) - První setkání

10:00 - 11:00 Společné shromáždění – Druhé setkání

11:00 - 11:45 Změna činnosti – Třetí setkání

11:45 - 12:00 Zdravé svačiny + čas na čistotu a svačinu

12:00 - 12:30 Čas na odpočinek a klidový režim/přestávka

12:30 - 13:15 Čtvrté setkání

13:15 - 13:30 Řízená hra

13:30 - 14:00 Páté setkání

14:00 - 16:00 Oběd

16:00 Čas kdy se jde ven/přestávka

Čas kdy se vrací z přestávky

18:00 Čas na odchod domů

4. Kurikulum, které je pro MŠ závazné

Dekret 122/2007 ze dne 27. prosince, kterým se stanovuje kurikulum druhého cyklu předškolního vzdělávání v komunitě Kastilie a Leónu. (*DECRETO 122/2007, de 27 de diciembre, por el que se establece el currículo del segundo ciclo de la Educación Infantil en la Comunidad de Castilla y León*)

5. Specifika MŠ

V naší MŠ se realizují následující doplňkové aktivity: Doplňkové aktivity jsou takové, které se organizují ve školním rozvrhu v souladu s jejich kurikulárním projektem a které mají odlišný charakter od těch aktivit, které se vyučují. Konkrétně v mém programu nastíním následující doplňkové aktivity:

22. 9. *Den města bez aut*: Abychom ukázali dětem, že je důležité pečovat o vzduch, který dýcháme.

4. 10. *Den zvířat*: Aby děti poznali důležitost pečování o zvířata, především o biologicky ohrožené druhy.

16. 10. *Světový den výživy*: Dát do povědomí dětem, že se má jíst zdravě a také jim dát do povědomí, že ne každé dítě má co jíst, protože nemají peníze, a proto je potřeba se dělit s ostatními.

20. 11. *Světový den práv kluků a holek*: Ukázat dětem, že každé dítě má právo na vzdělávání, zdraví a ochranu.

1. 12. *Světový den boje proti AIDS*: Dát do podvědomí dětem, že je důležité pečovat o naše zdraví, abychom nebyli nemocní.

3. 12. *Mezinárodní den osob se zdravotním postižením*: Ukázat a vzdělávat děti v integraci a vysvětlit jim, že všichni lidé jsou stejní, ale fyzicky různí.

10. 12. *Den lidských práv*: Pochopení toho, že lidé mají práva.

25. 12. *Vánoce*: Slavnost, než všem začnou prázdniny. Děti zpívají, tancují ...

30. 1. *Den nenásilí a míru*: Pochopit, že se neubližuje ostatním, ale že si pomáháme a spolupracujeme navzájem.

14. 2. *Den zamilovaných a Den lásky*: Aby děti projevily lásku k lidem, které mají rády, ale ne jenom tenhle jeden den, ale každý den.

22. 3. *Den vody*: Aby věděly důležitost, kterou má voda v našem životě, aby pochopily, že je to jako náš poklad.

23. 4. *Den knih*: Podporovat v dětech čtení knihy a také aby ve čtení viděly herní aktivitu.

29. 4. *Den tance*: Aby děti poznaly druhy tanců, a aby dosáhly zájmu k tomuto druhu umění.

15. 5. *Den rodiny*: Vědět že to nejdůležitější v našem životě je rodina.

5. 6. *Den životního prostředí*: Děti respektují a pečují o prostředí ve kterém žijí.

6. Zřizovatelé MŠ

Obecní zastupitelství, město, církev, soukromá osoba

7. A. V MŠ může pracovat

Učitel předškolního vzdělávání (*Maestros de Educación Infantil*)

Učitel terapeutické pedagogiky (*Maestro de Pedagogía Terapéutica*)

Učitel se zaměřením na poslech a jazyk (*Maestro de Audición y Lenguaje*)

Poradce MŠ (*Orientador del centro*)

Učitel angličtiny (*Maestro de Filología Inglesa*)

Učitel tělesné výchovy (*Maestro de Educación Física*)

Učitel hudební výchovy (*Maestro de Educación Musical*)

Specialista na katolické náboženství (*Especialista en Religión católica*)

Specialista na evangelické náboženství (*Especialista en Religión evangélica*)

7. B. Pedagogický pracovník musí splňovat následující kvalifikaci

Magisterský absolvent se zaměřením na předškolní vzdělávání.

8. Struktura tříd v MŠ a její věkové rozložení

Heterogenní věkové rozložení třídy.

9. Počet dětí v jedné třídě

V jedné třídě může být maximálně 25–30 dětí.

10. A. Dítě se specifickými vzdělávacími potřebami

Zařazení dítěte se specifickými vzdělávacími potřebami je běžné v MŠ a je usměrněné Zákonem 1152/2010 ze 3. srpna 2010, kterým se řídí vzdělávací otázka u žáka se specifickými vzdělávacími potřebami, kterému je poskytnuta edukativní podpora v druhém cyklu předškolního vzdělávání, primárním vzděláváním,

povinném sekundárním vzdělávání, v maturitním studiu, ve speciálním vzdělávání a vzdělávacích centrech v komunitě Kastilie a Leónu.

10. B. Péče o žáky se specifickými vzdělávacími potřebami

Žák se speciálními vzdělávacími potřebami je formálně počítán jako dva žáci. V případě, že se v celé MŠ nachází víc než 6 žáků se speciálními vzdělávacími potřebami, MŠ má učitele, kteří slouží jako podpora v předškolním vzdělávání. V MŠ také pomáhají specialisti speciální pedagogiky se zaměřením na sluch a jazyk, jsou zaměřeni na individuální výuku. Samozřejmostí je přítomnost dočasných asistentů, pokud to potřeby daného žáka vyžadují.

11. Možnosti rodičů při spolupráci s MŠ a při rozhodování

Vzhledem k formám vztahů mezi rodinou a pedagogickými pracovníky existují 2 formy vztahů:

1. Oficiálně zavedené:

Účast v radě školy

Účast v komisi

Sdružení rodičů a přátel školy

2. Jiné formy vztahů, které spočívají v zapojení rodičů.

Systematické zapojení: v podpůrných úkolech a v dílnách

Ojedinelé zapojení, které může být:

- a. Období adaptace
- b. Prezentace aktivit a profesí
- c. Mimoškolní aktivity
- d. Svátky

12. Fungování MŠ se ZŠ a společný ředitel

MŠ funguje společně se ZŠ a mají společného ředitele.

8.3 Srovnání dotazníků vztahujících se na MŠ ve Španělsku

Uvedené dotazníky reprezentují fungování státní MŠ v jedné z dvanácti autonomních společenství Španělska. Podle vyplněných dotazníků se prokázalo, že všechny tři MŠ jsou z jednoho společenství, a proto se ve většině funkčních a organizačních prvků shodují bez zásadních rozdílů. Pro všechny autonomní společenství platí hlavní legislativní dokumenty a každé společenství navíc používá ještě vlastní legislativní dokumenty. Program dne je téměř shodný ve všech třech MŠ s malými odchylkami. Školy mají stanovený čas příchodu a odchodu, čas oběda, čas na mimoškolní aktivity a čas na školní činnosti. Všechny MŠ v Leóne se musí řídit stejným kurikulem. V MŠ mohou pracovat jenom učitelé, kteří mají ukončené vysokoškolské studium s titulem učitel se specializací na předškolní vzdělávání. Co se týče věkového rozložení třídy, MŠ se dokáže přizpůsobit potřebám žáků, proto najdeme heterogenní i homogenní věkové uspořádání třídy. Maximální možný počet dětí v jedné třídě je 25, výjimečně se může navýšit o 10 % vzhledem k potřebám třídy. Všechny MŠ jsou aktivní v zapojení žáků se specifickými vzdělávacími potřebami. MŠ fungují jako společné zařízení spolu s primární školou (ZŠ) a mají společného ředitele primární školy.

8.4 Srovnání české a španělské MŠ na základě vyplněných dotazníků

Legislativní dokumenty obou srovnávaných zemí, Španělska a České republiky, mají stejné legislativní zázemí. Obě země mají hlavní kurikulární dokument, který je povinný pro všechny MŠ (KN a RVP PV). Španělské autonomní oblasti ještě dále vypracovávají své vlastní kurikulární dokumenty formou dekretu. V České Republice si každá MŠ připravuje vlastní Školní vzdělávací program (ŠVP).

Struktura dne ve španělské MŠ byla převzata od respondentů, zatímco struktura dne v české MŠ je převzata z Fakultní MŠ Sokolovská. Časové rozvržení dne se může samozřejmě lišit vzhledem k potřebám školy a dětí, posloupnost obvykle zůstává stejná. Program dne je v mnoha aspektech rozdílný (viz tabulka 6

a 7). Učitelé se ve Španělsku na dítě dívají více jako na žáka, což můžeme přímo pozorovat na rozvrhu dne, kde nacházíme přímou školní činnost, na rozdíl od české MŠ, kde není dítě vnímáno jako žák, tedy ne „školsky“. „Školní činnost“ ve španělské MŠ není jen krátká aktivita, ale jedná se o čtyři hodiny výuky denně, která končí až v odpoledních hodinách. V české MŠ se řízená činnost odehrává hlavně v dopoledním čase a trvá v průběhu dne maximálně jednu hodinu. Ve španělské MŠ oběd začíná o dvě hodiny později než v české MŠ, což však souvisí obecně se španělskou kulturou a zvláště klimatem. Dvouhodinový obědový blok slouží nejen k obědu, ale i k odpočinku.

Rozvrh dne MŠ ve Španělsku	
7:30 - 9:00	Program pro ranní ptáče
9:00 - 10:00	Školní činnost
10:00 - 11:00	Školní činnost
11:00 - 11:30	Svačina
11:30 - 12:00	Přestávka/rozptýlení
12:00 - 13:00	Školní činnost
13:00 - 14:00	Školní činnost
14:00 - 16:00	Jídelna
16:00 - 18:00	Mimoškolní aktivity organizované Sdružením rodičů a přátel školy obecního zastupitelství Leónu.

Tabulka 6. Rozvrh dne španělské MŠ podle respondenta A

Rozvrh dne MŠ v Čechách	
6:30 – 8:30	Příchod dětí do MŠ
8:30 – 11:45	Řízená a volná činnost
12:00 – 12:30	Oběd
12:30 – 14:30	Spaní a odpočinek
14:30 – 17:00	Volná hra, odchod domů, prohlubovací a opakovací činnosti

Tabulka 7. Rozvrh dne v MŠ (Převzato z Fakultní MŠ Sokolovská, Praha 8)

V otázce specifík MŠ, je zajímavým rozdílem slavení různých svátků a důležitých dní. U respondenta B v otázce číslo 5 můžeme vidět celkem podrobný seznam dní, které se u nás „neslaví“, resp. se o nich nemluví, například Den města bez aut, Světový den výživy, Světový den práv kluků a holek, Den nenásilí a míru, Den lásky, Den vody, Den tance apod. V tom se odráží tradice související s kulturou a specifická zdůraznění témat, která nejsou u nás běžná.

Z dotazníků také vyplývá rozdíl v péči o děti se specifickými potřebami. Takový typ péče český systém nazývá inkluzí, a právě ta se v poslední době výrazně prosazuje. Nicméně, děti se specifickými potřebami v české MŠ jsou stále spíše výjimkou. Ve španělském systému zákon 1152/2010 říká, že MŠ mohou zařadit maximálně dvě děti se speciálními vzdělávacími potřebami do jedné třídy. Z dotazníků vyplývá, že každá dotazovaná MŠ pečuje i o takový typ dětí. Učiteli pomáhá nejen asistent učitele, jak je to v českých MŠ, ale také řada dalších, kteří jsou přítomní v MŠ, jako například technický edukativní učitel, který pomáhá s pohybem dítěte, psycholog, specialista na řeč, sluch, zrak, anebo speciální pedagog. Souhrnný přehled srovnání české a španělské MŠ je tabulce 8.

	Španělská MŠ	Česká MŠ
Legislativní dokumenty	Právní organický zákon 2/2006 o vzdělávání, Královské nařízení 1630/2006, Právní organický zákon 8/2013 pro zlepšení kvality vzdělávání	Zákona č.561/2004 Sb. (školský zákon), Zákon č. 563/2004 Sb. o pedagogických pracovnících
Školní řád	Stanovuje dekret vytvořen každým autonomním společenstvím	Každá MŠ si vypracovává svůj řád
Kurikulum MŠ	Stanovuje dekret vytvořen každým autonomním společenstvím na základě KN	RVP PV, NPV
Zaměstnanci MŠ kromě učitelů	Psycholog, učitel specializovaný na sluch a jazyk, speciální pedagog, edukativní technický asistent, asistent učitele	Psycholog, logoped, asistent učitele
Kvalifikace učitelů MŠ	Univerzitní vzdělání se specializací na předškolní vzdělávání	Minimálně středoškolské pedagogické vzdělání nebo bakalářský stupeň vysoké školy se specializací na předškolní vzdělávání
Věkové rozdělení	Heterogenní i homogenní	Heterogenní i homogenní
Maximální počet dětí v MŠ	25 (resp. navýšení o 10%)	25, resp. 28 v případě povolení obce
Zařazení žáků se specifickými vzdělávacími potřebami	Časté	Výjimečné
Spolupráce rodičů s MŠ	AMPAS (ekvivalent SRPŠ)	Rada školy
Společné fungování se ZŠ	Téměř každá MŠ funguje společně se ZŠ a se společným ředitelem	Různě: 1. samostatná instituce MŠ 2. společně pod ZŠ

Tabulka 8. Rozdíly české a španělské MŠ

Závěr

V této bakalářské práci bylo komparované české a španělské předškolní vzdělávání, jak z hlediska zakotvení v systému, tak z hlediska cílů, kurikula a dalších specifik. Cílem komparace bylo zjistit rozdílnost v pojetí a přístupu k dítěti v předškolní výchově, pojetí vzdělávacích cílů a rozdílnost v kurikulárních dokumentech.

Španělské kurikulum doposud nebylo přeloženo do českého jazyka. Proto jsem využila svých jazykových znalostí k autorskému překladu jak španělských vzdělávacích oblastí (KN), tak i jiných materiálů z webových stránek nebo překladu dotazníků. Španělské kurikulum se od českého odlišuje strukturou – je rozděleno do tří vzdělávacích oblastí. Společným znakem je rozdělení oblastí na dílčí vzdělávací cíle, vzdělávací nabídku a očekávané výstupy. Španělské kurikulum na rozdíl od českého neobsahuje rizika (co ohrožuje úspěch vzdělávacích záměrů pedagoga).

Španělské MŠ kladou velký důraz na gramotnost a dítě je prakticky vedeno k psaní, čtení a chápání textu. V tuzemských MŠ jde hlavně o pregramotnost, tj. připravovat dítě na psaní a čtení nikoliv přímo, ale metodami jako je například grafomotorika, špetkový úchop, předčtenářská gramotnost, uvolňovací cvičení zápestí apod. Nicméně, pokud dítě samo ukáže další zájem o gramotnost, může se dále rozvíjet.

Dalším výrazným španělským specifíkem je výuka cizího jazyka spojená s dalšími aktivitami, které ho rozvíjí. Český systém však obecně vychází z názoru, že v raném věku je důležité upevnit mateřský jazyk a cizí jazyk je spíše chápán jako dobrovolná aktivita. Tento rozdíl je již v českém prostředí zdrojem kontroverzní debaty jak pedagogů, tak laické veřejnosti. Moderní psychologie nám nabízí indicie, kterým směrem se můžeme ubírat. Zdá se však, že stále chybí dostatečné důkazy pro nebo proti a psychologické výzkumy mohou být hodně individuální.

Hlavním cílem španělského předškolního vzdělávání je uvádět dítě do světa školy, tj. postupně a plynule směřovat aktivity v mateřské škole k tomu, aby bylo dítě připravené vstoupit do povinné školní docházky. S tímto pojetím se také setkáváme v jiných románských zemích. V národním kurikulu, které platí pro celé

území Španělského království, je slovo dítě častokrát nahrazeno pojmem žák. Pohled českého vzdělávání je zcela odlišný, dítě ještě není žákem, ale postupně se rozvíjí, aby bylo lépe připraveno pro nadcházející roli žáka. Otázka pojetí dítěte mezi pedagogy je v současné době hodně diskutována. Myslím, že tento problém je komplexní a zahrnuje jak stránku psychologicko-sociální, tak i historický vývoj společnosti a vzdělávání. Nicméně, je možné, že trend pojetí dítěte jako žáka se bude více objevovat a prosazovat i v českých MŠ.

9 Literatura

9.1 Tištěné zdroje

1. DVOŘÁK, D., JANÍK, T., PRŮCHA, J. *Srovnávací pedagogika: proměny a výzvy*. Praha: Univerzita Karlova, Pedagogická fakulta, 2015. ISBN 978-80-7290-860-8.
2. JANOUŠEK, J. *Metody sociální psychologie*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1986.
3. KURIC, J. *Ontogenetická psychologie: celostátní vysokoškolská učebnice pro studenty filozofických a pedagogických fakult studijních oborů učitelství a studijního oboru psychologie*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1986.
4. OPRAVILOVÁ, E. a GEBHARTOVÁ, V. *Rok v mateřské škole: učebnice pro pedagogické obory středních, vyšších a vysokých škol*. Vyd. 2. Praha: Portál, 2011. Kurikulum předškolní výchovy. ISBN 978-80-7367-703-9.
5. PRŮCHA, J. *Srovnávací pedagogika*. Praha: Portál, 2006. ISBN 80-7367-155-7.
6. PRŮCHA, J. *Pedagogický výzkum: uvedení do teorie a praxe*. Praha: Karolinum, 1995. ISBN 80-7184-132-3.
7. PRŮCHA, J., MAREŠ, J., WALTEROVÁ, E. *Pedagogický slovník*. 4. aktualiz. vyd. Praha: Portál, 2003. ISBN 80-7178-772-8.
8. PRŮCHA, J. *Srovnávací pedagogika: mezinárodní komparace vzdělávacích systémů*. 2. aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Portál, 2012. ISBN 978-80-262-0191-5.

9. SYSLOVÁ, Z., BORKOVCOVÁ, I., PRŮCHA, J. *Péče a vzdělávání dětí v raném věku: komparace české a zahraniční situace*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2014. ISBN 978-80-7478-354-8.
10. OECD. *Starting strong IV: monitoring quality in early childhood education and care*. Paris: OECD Publishing, 2015. ISBN 978-92-64-23349-2.
11. SURYNEK, A. *Základy sociologického výzkumu*. Praha: Management Press, 2001. ISBN 80-7261-038-4.

9.2 Elektronické zdroje

1. *Description of national education systems*. EURYDICE: EACEA, 2008.
Dostupné z:
<<https://webgate.ec.europa.eu/fpfis/mwikis/eurydice/index.php/Countries>>.
2. *Ley Orgánica 2/2006, de 3 de mayo, de Educación* [online]. Boletín Oficial del Estado. [cit. 10. 2. 2017]. Verze platná od 4. 5. 2006. Dostupné z:
<<http://www.boe.es/buscar/act.php?id=BOE-A-2006-7899>>.
3. *Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání* [online]. Praha: Kolektiv autorů, Národní ústav pro vzdělávání, 2017. [cit. 11. 3. 2017]. Verze platná od 1. 2. 2017. Dostupné z Národního ústavu pro vzdělávání:
<<http://www.nuv.cz/file/696/>>.
4. *Real Decreto 1630/2006, de 29 de diciembre, por el que se establecen las enseñanzas mínimas del segundo ciclo de Educación infantil* [online]. Boletín Oficial del Estado. [cit. 10. 2. 2017]. Verze platná od 4. 1. 2007. Dostupné z:
<https://www.boe.es/diario_boe/txt.php?id=BOE-A-2007-185>.

5. *Struktury systému vzdělávání a odborné přípravy v České republice 2009/10*: Ústav pro informace ve vzdělávání, ÚIV a Národní oddělení EURYDICE, 2010. Dostupné z MŠMT: <<http://www.msmt.cz/vzdelavani/skolstvi-v-cr/system-vzdelavani-v-cr>>.
6. *Zákon č.561/2004 Sb. o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání ze dne 24. 9. 2004* [online]. Sbírka zákonů ČR. [cit. 11. 3. 2017]. Verze platná od 1. 1. 2017 do 31. 8. 2017. Dostupné z: <<http://www.msmt.cz/dokumenty-3/skolsky-zakon-ve-zneni-ucinnem-od-1-1-2017-do-31-8-2017>>.
7. *Zákon č.563/2004 Sb. o pedagogických pracovnicích a o změně některých zákonů ze dne 24. 9. 2004* [online]. Sbírka zákonů ČR. [cit. 11. 3. 2017]. Verze platná od 1. 9. 2016. Dostupné z: <<http://www.msmt.cz/dokumenty-3/zakon-o-pedagogickych-pracovnicich-1>>.
8. *Zákon č.247/20014 Sb. o poskytování služby péče o dítě v dětské skupině a o změně souvisejících zákonů dne 29. 11. 2014* [online]. Sbírka zákonů ČR. [cit. 11. 3. 2017]. Dostupné z: <<http://www.mpsv.cz/cs/19908>>.

10 Seznam příloh

Příloha 1: Dotazník v českém jazyce

Příloha 2: Dotazník ve španělském jazyce

Příloha 3: Respondent A ve španělském originále

Příloha 4: Respondent B ve španělském originále

Příloha 5: Dotazník předvýzkumu v českém překladu

Příloha 6: Mezinárodní certifikát o španělského jazyka

Příloha 1 - Dotazník v českém jazyce

Pohlaví:

Město:

Datum vyplnění:

Název školy (může být anonymní):

Počet skupin dětí:

Počet žáků v MŠ:

Rok narození:

Délka pedagogické praxe:

Dosažené vzdělání:

1. Jaké legislativní dokumenty jsou platné pro MŠ?
2. Jaký školní řád si vaše MŠ stanovuje?
3. Jaký je program dne MŠ, ve které pracujete?
4. Jaké kurikulum je závazné pro MŠ, ve které pracujete?
5. Čím je vaše MŠ specifická? (oslav, narozeniny, svátky, důležité dny)
6. Kdo může být zřizovatelem MŠ? (město, církev, soukromá osoba)
7. A. Jaký typ pracovníků může pracovat s dětmi v MŠ? Vyjmenujte.
7. B. Jakou kvalifikaci musí splňovat pedagogický pracovník?
8. Jaká je struktura tříd v MŠ? Jsou věkově heterogenní nebo homogenní?
9. Kolik dětí může být maximálně a minimálně v jedné třídě?
10. A. Je zařazení dítěte se specifickými vzdělávacími potřebami do klasické MŠ běžné?
10. B. Jak se pečuje o žáky se specifickými vzdělávacími potřebami? (zvýšený počet dospělých, snížený počet dětí, asistent, jiné materiální vybavení)
11. Jaké možnosti mají rodiče při spolupráci s MŠ a rozhodování?
12. Funguje vaše MŠ společně se ZŠ? Má MŠ společného ředitele se ZŠ?

Příloha 2 - Dotazník ve španělském jazyce

Sexo:

Cuidad:

Fecha:

Nombre del centro (puede ser anónimo):

Grupos de infantil (de 3 a 6 años):

Número de alumnos:

Fecha de nacimiento:

Longitud de experiencia en la enseñanza:

Enseñanza (título):

1. Qué documentos legislativos son válidos para el colegio de infantil?
2. Qué reglas escolares el colegio de infantil establece?
3. Qué es su programa del día?
4. Qué currículum es obligatorio para tu colegio de infantil?
5. Hay algo específico en su colegio de infantil (cumple, el día de madres, navidad etc.)?
6. Quién puede ser el fundador (pueblo, iglesia, empresario).?
7. A. Quién puede trabajar en el colegio de infantil? Porfavor nombralos.
7. B. Qué cualificación tiene que cumplir el trabajador pedagógico?
8. Qué es la estructura de las clases en el colegio de infantil? Heterogénea o homogénea de la edad?
9. Cuántos niños como máximo y mínimo pueden estar en una clase?
10. A. Es habitual inclusión de niños con las necesidades educativas especiales en una clase normal en el colegio de infantil?
10. B. Cómo se cuida de alumnos con las necesidades educativas especiales? (aumenta el número de los adultos, disminuye el número de alumnos, otros materiales equipamientos)
11. Qué posibilidades tienen los padres en la cooperación con el colegio de infantil y también en la decisión?
12. Funciona su colegio de infantil conjunto con el colegio de primaria? Teneis un director en común?

Příloha 3 - Respondent A ve španělském originále

Sexo: Mujer

Cuidad: León

Fecha: 26. 2. 2017

Nombre del centro: CEIP CAMINO DEL NORTE, (LEÓN, ESPAÑA)

Grupos de infantil (de 3 a 6 años): 9 grupos, (3 grupos de tres años, 3 grupos de 4 años y tres grupos de cinco años)

Número de alumnos: 225 alumnos

Fecha de nacimiento: 1973

Longitud de experiencia en la enseñanza: 20

Enseñanza (título): Maestra en Educación Infantil

1. Qué documentos legislativos son válidos para el colegio de infantil?

La ley orgánica 2/2006, de 3 mayo de educación (LOE), modificada por la ley orgánica 8/2013 de 9 de diciembre para la mejora de la calidad educativa (LOMCE)

2. Qué reglas escolares el colegio de infantil establece?

El colegio respeta las normas que se establecen en el reglamento de régimen interior (RRI) documento que se encuentra en el centro y forma parte del proyecto educativo.

3. Qué es su programa del día?

- entrada, asamblea, dinámica de grupo.
- trabajo individual: lecto – escritura, lógica matemática
- psicomotricidad
- religión o alternativa a la religión (una hora semanal)
- inglés (dos períodos de 30 minutos semanales)
- almuerzo
- descanso – recreo
- conocimiento del entorno
- educación artística y plástica
- informática
- rincones de juego
- recogida y despedida.

Horario del centro	
7:30 - 9:00	Programa Madruadores
9:00 - 14:00	Jornada lectiva
14:00 - 16:00	Comedor
16:00 - 18:00	Actividades extraescolares organizadas por el AMPA y el I Exmo. Ayuntamiento de León.

INFANTIL		
1ª Hora	De 9:00 a 10:00	Actividad lectiva
2ª Hora	De 10:00 a 11:00	Actividad lectiva
3ª Hora	De 11:00 a 11:30	Bocadillo
Recreo	De 11:30 a 12:00	Recreo
4ª Hora	De 12:00 a 13:00	Actividad lectiva
5ª Hora	De 13:00 a 14:00	Actividad lectiva

4. Cuál curriculum es obligatorio para tu colegio de infantil?

Existen dos tipos de documentos, los que la normativa de la consejería de educación nos dicta, la legislación vigente, y los propios documentos del centro que rigen el funcionamiento, organización y gestión del mismo: proyecto educativo, programación general anual, reglamento de régimen interno, protocolo de acoso escolar, atención a la diversidad, convivencia escolar, plan de fomento a la lectura.

5. Hay algo específico en su colegio de infantil (cumple, el día de madres/padres, navidad etc.)?

Si. Hay fechas que se celebran de forma preceptiva, como el día de la constitución española, o el día de la paz, y otras que no lo son, como actividades de navidad, festividad del patrón de la ciudad, carnaval, día del padre o de la madre, semana cultural, etc...

6. Quien puede ser el fundador (pueblo, iglesia, empresario).?

Hay centros que se gestionan con fondos públicos y son escuelas públicas que dependen de la consejería de educación de castilla y león. Hay otros centros que son concertados, una parte lo gestiona la administración pública, y la otra suele ser una institución religiosa:

padres agustinos, padres escolapios, hermanas de la caridad, franciscanos, hay centros privados que los gestiona un empresario sostenido con fondos de los particulares.

7. A. Quién puede trabajar en el colegio de infantil? Porfavor nombra todos trabajadores.

Personas con la especialidad de educación infantil. Además de los maestros intervienen en la educación de los alumnos otros colectivos (personal no docente) como asistentes técnicos educativos, monitores del programa madrugadores o monitores de comedor escolar.

7. B. Qué cualificación tiene que cumplir el trabajador pedagógico?

Solamente podrán trabajar en las escuelas de educación infantil las personas que hayan obtenido el título de maestro de la especialidad de educación infantil y no haber sido condenado por sentencia por algún delito contra la libertad e indemnidad sexual.

8.Cuál es la estructura de las clases en el colegio de infantil? Heterogénea o homogénea de la edad?

Homogénea.

9. Cuántos niños como máximo y mínimo pueden estar en una clase?

25 alumnos. Si hay alumnos repetidores, la ratio puede incrementarse.

10. A. Es habitual incorporación/inclusión de niños con las necesidades educativas especiales en una clase normal en el colegio de infantil?

Sí, es habitual.

10. B. Cómo se cuida de alumnos con las necesidades educativas especiales? (aumenta el número de los adultos, disminuye el número de alumnos, otros materiales equipamientos)

No puede haber un número mayor de unos dos niños con necesidades educativas especiales en un aula. Necesitan la atención especializada del equipo de orientación del centro (psicólogo) quien estudia las necesidades de estos niños y les ofrece la atención de un profesor especialista en pedagogía terapéutica o de audición y lenguaje, o una at (

asistentes técnicos educativos) si lo precisaran. Pueden trabajar con estos niños dentro o fuera del aula.

11. Qué posibilidades tienen los padres en la cooperación con el colegio de infantil y también en la decisión?

Las familias cooperan y participan en cuantas actividades les propone el centro. Pueden opinar sobre temas del colegio aunque no les compete a ellos la

Toma de decisiones. Es el director quien decide la toma de decisiones, oído el claustro de profesores

12. Funciona su colegio de infantil conjunto con el colegio de primaria? Teneís un director en común?

El colegio de infantil no funciona con su propio director. Casi todos colegios de primaria imparten colegio de infantil.

Příloha 4 - Respondent B ve španělském originále

Sexo: mujer

Cuidad: León

Fecha: 15-03-2017

Nombre del centro (puede ser anónimo): C.R.A CERECEDO

Grupos de infantil (de 3 a 6 años): 3 AÑOS

Número de alumnos: 20

Fecha de nacimiento: 26. 6. 1981

Longitud de experiencia en la enseñanza: 12 años

Enseñanza (título): Maestra en Educación Primaria e Inglés. Licenciada en Psicopedagogía

1. Qué documentos legislativos son válidos para el colegio de infantil?

Para todas las CC.AA.:

LOMCE. Ley Orgánica 8/2013, de 9 de diciembre, para la mejora de la calidad educativa.

LOE. Ley Orgánica 2/2006, de 3 de mayo, de Educación.

RD. Real Decreto 1630/2006, por el que se establece el currículo del segundo ciclo de Educación Infantil.

Comunidad Autónoma (Castilla y León):

Decreto 122/2007, de 27 de diciembre, por el que se establece el currículo del segundo ciclo de la Educación Infantil en la Comunidad de Castilla y León

INSTRUCCIÓN de 9 de Julio de 2015, de la Dirección General de Política Educativa Escolar, por la que se establece el procedimiento de recogida y tratamiento de los datos relativos al alumnado con necesidad específica de apoyo educativo escolarizado en los centros docentes de Castilla y León

ORDEN 5 de mayo de 2008, por la que se regula la implantación, el desarrollo y la evaluación del segundo ciclo de la Educación Infantil.

Orden EDU/1152/2010 de 3 de agosto, por la que se regula la respuesta educativa al alumnado con Necesidad Específica de Apoyo Educativo escolarizado en el segundo ciclo de Educación Infantil, Educación Primaria, Educación Secundaria Obligatoria, Bachillerato y Enseñanzas de Educación Especial, en los centros docentes de la comunidad de Castilla y León.

2. Qué reglas escolares el colegio de infantil establece?

Decreto 86/2002, de 4 de julio, por el que se aprueba el Reglamento Orgánico de los Centros de Educación Obligatoria.

3. Qué es su programa del día?

1. Rutina de entrada por la mañana
  - 1.1 Rutina de actividad.
  - 1.2 Rutina del periódico.
2. Rutina de asamblea.
3. Rutina de cambio de actividad
4. Rutina del silencio.
5. Rutina del aseo
6. Rutina del almuerzo
7. Rutina de salida al recreo
8. Rutina de llegada del recreo.
9. Rutina de salida a casa.

Jornada escolar en educación infantil.

9:00 h. a 10:00 h.	Primera sesión
10:00 h. a 11:00 h.	Segunda sesión
11:00 h. a 11:45 h.	Tercera sesión
11:45 h. a 12:00 h.	Desayunos saludables *
12:00 h. a 12:30 h.	Recreo
12:30 h. a 13:15 h.	Cuarta sesión
13:15 h. a 13:30 h.	Juegos dirigidos
13:30 h. a 14:00 h.	Quinta sesión

14:00 h. a 16:00 h.	Comedor Escolar en Trabajo del Cerecedo
16:00 h. a 18:00 h.	Actividades Extraescolares

4. Cuál currículum es obligatorio para tu colegio de infantil?

Decreto 122/2007, de 27 de diciembre, por el que se establece el currículo del segundo ciclo de la Educación Infantil en la Comunidad de Castilla y León.

5. Hay algo específico en su colegio de infantil (cumple, el día de madres/padres, navidad etc.)?

En mi centro realizamos las siguientes actividades complementarias: Las actividades complementarias son aquellas que son organizadas en horario escolar de acuerdo con su proyecto curricular y que tienen un carácter diferenciado de las propiamente lectivas por el momento, espacios o recursos que utiliza. Concretamente, en mi programación voy a plantear las siguientes actividades complementarias:

22. 9. : Día de la ciudad sin coches: Para enseñar a los niños lo importante que es cuidar el aire que respiramos.

4. 10. : día de los animales: Para que los niños conozcan la importancia de cuidar a los animales, sobre todo las especies en peligro de extinción.

16. 10. : Día mundial de la alimentación: Para concienciar a los niños de comer sano y de hacerles conscientes de que no todos los niños tienen para comer, porque no tienen dinero por eso hay que compartir.

20. 11. : Día mundial de los derechos del niño y de la niña: Para enseñar a los niños que todos tienen derecho a una educación, a una salud y a protección.

1. 12. : Día mundial de la lucha contra el sida: Para concienciar de lo importante que es cuidar nuestra salud para no coger enfermedades.

3. 12. : Día internacional de las personas con discapacidad: Enseñar y educar a los niños en la integración y que todos somos iguales aunque físicamente diferentes.

10.12. : día de los derechos humanos: Conozcan los derechos que tenemos como personas.

25. 12. : Día de navidad: Festival de celebración para despedirse e irse de vacaciones, en el que los niños cantarán, bailarán,...

30. 1. : Día de la no violencia y de la paz: Aprender a no hacer daño a los demás y ayudarnos y colaborar entre nosotros.

14. 2. : Día de los enamorados o día del amor, para que los niños muestren su amor hacia la gente que quieren y no solo este día sino cada día.

22. 3. : día del agua: para conocer la importancia que tiene el agua en nuestra vida, ya que hay que hacerles entender que es como un tesoro.

23. 4 : día del libro: Fomentar en los niños la lectura de libros y lo vean como una actividad lúdica.

29. 4. : día de la danza: Para que los niños conozcan las danzas y consigan tener interés por este arte.

15. 5. : día de la familia: Para saber lo importante que es la familia en nuestra vida.

5. 6. : Día del medio ambiente: Los niños respeten y cuiden el entorno en el que viven.

6. Quien puede ser el fundador (pueblo, iglesia, empresario).?

El Ayuntamiento, El pueblo, La iglesia, El empresario

7. A. Quién puede trabajar en el colegio de infantil? Porfavor nombra todos trabajadores.

Maestros de Educación Infantil

Maestro de Pedagogía Terapéutica.

Maestro de Audición y Lenguaje.

Orientador del centro.

Maestro de Filología Inglesa.

Maestro de Educación Física.

Maestro de Educación Musical.

Especialista en Religión católica.

Especialista en Religión evangélica.

7. B. Qué cualificación tiene que cumplir el trabajador pedagógico?

Diplomado en Magisterio o Grado en Magisterio con la especialidad de educación infantil.

8.Cuál es la estructura de las clases en el colegio de infantil? Heterogénea o homogénea de la edad?

Heterogénea

9. Cuántos niños como máximo y mínimo pueden estar en una clase?

25–30 máximo.

10. A. Es habitual incorporación/inclusión de niños con las necesidades educativas especiales en una clase normal en el colegio de infantil?

Sí y está regulada por la normativa:

Orden EDU/1152/2010 de 3 de agosto, por la que se regula la respuesta educativa al alumnado con Necesidad Específica de Apoyo Educativo escolarizado en el segundo ciclo de Educación Infantil, Educación Primaria, Educación Secundaria Obligatoria, Bachillerato y Enseñanzas de Educación Especial, en los centros docentes de la comunidad de Castilla y León

10. B. Cómo se cuida de alumnos con las necesidades educativas especiales? (aumenta el número de los adultos, disminuye el número de alumnos, otros materiales equipamientos)

Si los alumnos con necesidades educativas especiales en el aula cuentan como dos alumnos. Existen profesores de apoyo en Educación infantil para ellos si en el centro hay más de seis clases. Existen especialistas de Pedagogía terapéutica y de audición y lenguaje para atenderles individualmente. También hay asistentes temporales si las necesidades del alumno lo requieren.

11. Qué posibilidades tienen los padres en la cooperación con el colegio de infantil y también en la decisión?

Existen dos formas de relación: Unas institucionalizadas como:

Participación en el Consejo Escolar del Centro

Participación en comisiones

AMPAS

Y otras formas de relación que consisten en: intercambio de información e implicación con los padres.

Implicación sistemática: que puede adoptar dos formas: en tareas de apoyo y en talleres.

Implicación esporádica que puede ser en: Periodo de adaptación, Presentación de actividades y profesiones, Actividades extraescolares, Fiestas.

12. Funciona su colegio de infantil conjunto con el colegio de primaria? Teneis un director en común?

Funciona con el de Primaria y tienen un director conjunto.

Příloha 5 - Dotazník předvýzkumu v českém překladu

Pohlaví: Žena

Město: León

Sběr dat: 22.2.2017

Název MŠ: C.E.I.P. Trepalio

Počet skupin předškolního věku (od 3 do 6 let): 7

Počet žáků: 162 (přibližně 23 dětí v 1 skupině)

Rok narození: 9. 7. 1968

Délka pedagogické praxe: 23

Vzdělání: Učitel primárního vzdělávání a angličtiny

1. Legislativní dokumenty, které jsou platné pro MŠ

Právní organický zákon 2/2006 ze 3. května o vzdělávání (*Ley Orgánica 2/2006, de 3 de mayo, de Educación*)

Dekret 122/2007 z 27. prosince, kterým se ustanovuje kurikulum druhého cyklu předškolního vzdělávání v komunitě Kastilie a León (*Decreto 122/2007, de 27 de diciembre, por el que se establece el currículo del segundo ciclo de la Educación Infantil en la Comunidad de Castilla y León*)

Královské nařízení 1630/2006 z 29. prosince, kterým se ustanovuje minimální vzdělávání druhého cyklu předškolního vzdělávání (*Real Decreto 1630/2006, de 29 de diciembre por el que se establece el currículo del segundo ciclo de Educación Infantil*)

Rozkaz z 5. května 2008, kterým se reguluje zavedení, rozvoj a hodnocení druhého cyklu předškolního vzdělávání. (*Orden 5 de mayo de 2008, por la que se regula la implantación, el desarrollo y la evaluación del segundo ciclo de la Educación Infantil*)

2. MŠ si stanovuje následující školní řád

MŠ se řídí Dekretem 86/2002 ze 4. července, kterým se schvalují Organické předpisy MŠ povinného vzdělávání. (*Decreto 86/2002, de 4 de julio, por el que se aprueba el Reglamento Orgánico de los Centros de Educación Obligatoria*)

3. Program dne v MŠ

U dětí v MŠ jsou důležité rutiny, díky kterým mohou plnit režim dne. Začíná se shromážděním, záleží na učiteli, jestli se děti posadí na koberec nebo za stůl. Každý den je

někdo z dětí pověřen, aby prošel seznam žáků a zjistil, jestli někdo chybí, jaký je den v kalendáři, jaké je atmosférické počasí, v jakém ročním období se nacházíme, rozdál fotokopie, kde jsou různá cvičení atd. Ten, který je pověřený, bude i první v řadě, když se bude odcházet ze třídy na dvůr, nebo když budou odcházet z MŠ domů. Napíše se jméno na tabuli toho, který byl pověřen na začátku dne. Všichni spočítají, kolik písmen se nachází v jeho jménu, podívají se jaká to jsou písmena, která jsou samohlásky a která nejsou. Potom pracují u stolečků, mají nějakou práci nebo nějaký úkol. Používají sešit. Podle toho, jestli mají angličtinu, náboženství, psychomotoriku, tak se mění i učitel i úkoly. Když skončí, mohou si hrát v koutcích. Třída je uspořádaná podle koutků (koutek na vaření, stavebnice, puzzle, kostky...) a každé dítě ví do jakého koutků může jít každý den. Potom je hodina určena pro oběd, a po skupinkách jdou děti do koupelny umýt si ruce, vezmou si svojí odpolední svačinu (každý den v týdnu se snaží o to, aby se dětem vytvořil návyk zdravého stravování) a následně je hodina odpočinku. Relaxuje se s klidnou hudbou. pak se přečte pohádka, nebo povídka.

7:30 - 9:00	Program pro ranní ptáče
9:00 - 14:00	Výuka
14:00 - 16:00	Jídlna
16:00 - 18:00	Mimoškolní aktivity organizované Sdružením rodičů a přátel školy obecního zastupitelství Leónu.

4. Kurikulum, které je pro MŠ závazné

Dekret 122/2007, z 27. prosince, kterým se ustanovuje kurikulum druhého cyklu předškolního vzdělávání v komunitě Kastilie a León. (*Decreto 86/2002, de 4 de julio, por el que se aprueba el Reglamento Orgánico de los Centros de Educación Obligatoria*)

5. Specifika MŠ

Na škole se slaví narozeniny dětí. Udělá se jim koruna, zazpívá se píseň určená k narozeninám a ostatní spolužáci nakreslí obrázek. Ty obrázky se pak posbírají a udělá se z nich taková knížka která se nazývá “*cumpleaño*” oslavenec, a to si vezme pak domů. V některých školách se nabízí rodičům nebo prarodičům vyprávět pohádku, nebo povídku. Slaví se Vánoce a to tak, že se udělá představení, na které jsou zvaní rodiče. V těchto dnech se speciálně slaví karneval. Už druhý rok to děláme s “*patarrona*”. Zdá se, že je to

katalánská tradice. Je to panenka, která má 5 noh a na každé noze má instrukce, jak bychom se měli obléct na tuto příležitost. V pondělí ponožky různých barev, v úterý bryndáček, ve středu legrační klobouk, ve čtvrtek červené tváře a pihy a v pátek všechno dohromady. V některých školách si to udělají jako masku a v pátek mají prezentaci všech masek na dvoře.

6. Zřizovatelé MŠ

Školský zákon je stejný pro celé národní teritorium. Pak každá autonomní komunita má vlastní dekrety, které rozvíjí a upravuje centrální zákon. Tyto soubory norem jsou jak pro veřejné, tak i pro soukromé školky. Zřizovatel může být stát (státní školky), církev, soukromá osoba nebo sjednané (*concertados*) školky, které jsou podporované z veřejných fondů.

7. A. V MŠ může pracovat

Učitelé (titul učitel se specializací na předškolní vzdělávání). Učitelé se specializací na sluch a jazyk (pečují o děti které mají dočasné problémy s jazykem). Učitelé se specializací na terapeutickou pedagogiku (pečují o děti s nějakým problémem při učení).

V naší MŠ máme také pracovníka, který slouží jako poradce (je to psycholog a pracuje na posudcích o dětech které mají nějaký problém s učením) a také u nás pracuje edukativní technický asistent (*Asistente Tecnico Educativo – ATE*), pro děti, které mají problémy s pohybem, které nekontrolují svěrače anebo mají fyzické problémy (například slepec). Psycholog navštěvuje MŠ jenom jednou týdně. Asistent pro učitele pomáhá příležitostně hlavnímu učiteli. Má na starosti vyučování psychomotoriky u dětí jednou týdně.

7. B. Pedagogický pracovník musí splňovat následující kvalifikaci

Učitelé mají titul učitel se specializací na předškolní vzdělávání. I když zákony, podle kterých se řídí všechny MŠ jsou stejné, učitelský sbor, který pracuje ve veřejných školkách je vybírán na základě testu, zatímco v ostatních typech školek se test nedělá, a tak jsou učitelé po pohovoru zaměstnání. V jakémkoli typu MŠ je potřebné mít odpovídající titul.

8. Struktura tříd v MŠ a její věkové rozložení

Skupiny žáků se vymezují na základě věku, ale je i heterogenní v mnoha příležitostech. Ačkoli obvykle se sledují kritéria, aby byly žáci co nejvíc v homogenních skupinách, také aby bylo tolik dívek jako chlapců, oddělit dvojčata jednovaječné i dvojvaječné.

9. Počet dětí v jedné třídě

Maximální počet dětí v jedné třídě je 25 žáků na učitele. Počet se může navýšit o 10%.

10. A. Dítě se specifickými vzdělávacími potřebami

Je běžné, že děti se speciálními vzdělávacími potřebami jsou v normální předškolní třídě. Jsou opečovávaní učiteli se specializací na speciální pedagogiku nebo na sluch a jazyk individuálním způsobem ve 30minutových sezeních nebo sezeních hodinových v jednom týdnu, podle vydaného posudku od poradce.

10. B. Péče o žáky se specifickými vzdělávacími potřebami

Děti, které mají nějakou potřebu, například poruchu řeči, jsou ošetřováni specialisty na sluch a jazyk individuálním způsobem. Když má dítě větší potřebu, například pohybovou nebo fyzickou, může mít vzdělávacího technického asistenta (*ATE*). V naší škole máme ATE kvůli chlapci, který je slepý a má problémy s pohyblivostí. V takovém případě je ATE ve třídě většinu času. Pro takovéto dítě se dostavuje do školky 2 dny v týdnu jeden pedagog z Mezinárodní slepecké organizace (*Organización Nacional Ciegos*), aby ho naučil Braillovo písmo.

11. Možnosti rodičů při spolupráci s MŠ a při rozhodování

Rodiče mohou spolupracovat s MŠ přes AMPAS (Sdružení rodičů) a školní radu.

12. Fungování MŠ se ZŠ a společný ředitel

MŠ a ZŠ mají jenom jednoho ředitele.

Příloha 6 - Mezinárodní certifikát ze španělského jazyka

 Instituto Cervantes

 Diplomas de Español como Lengua Extranjera

El Ministro de Educación y, en su nombre, la Directora del Instituto Cervantes, considerando que, conforme a la legislación vigente,

Doña MARIANA HUSTATIOVÁ

que nació el 30 de noviembre de 1990 en KOSICE (ESLOVAQUIA), ha superado las pruebas previstas en el Real Decreto 1137/2002, de 31 de octubre (BOE de 8 de noviembre), modificado por el Real Decreto 264/2008, de 22 de febrero (BOE de 12 de marzo), celebradas en mayo de 2010 en BRATISLAVA (ESLOVAQUIA), expide el presente

DIPLOMA DE ESPAÑOL COMO LENGUA EXTRANJERA (Nivel B2)

Dado en Madrid, a 30 de julio de 2010

La interesada,

La Directora del Instituto Cervantes,

 Carmen Calfarel Serra

El Director Académico,

 Francisco Moreno Fernández

 Registro de la Oficina de Diplomas : 1000190860

Nº de inscripción: 10050470301010044   Nº Cartulina: A190860